

60. VÝROČIE ŠTÚDIA ŽURNALISTIKY NA SLOVENSKU

Svetlana HLA VČÁKOVÁ

Katedra žurnalistiky FiF UK v Bratislave

*„Neučíme študentov len to, čo nevedia,
hľadáme a tvoríme poznatky pre náš meniaci sa svet.“*

1. Etablovanie štúdia novinárstva na Slovensku

Ak sa na kurikulárny vývoj a jeho transformáciu pozeráme cez prizmu 60. výročia založenia Katedry žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, nemožno jeho základné etapy rozdeliť inak ako na obdobie do roku 1968, potom na obdobie normalizácie, a teda politizácie štúdia, no a napokon na obdobie porevolučné, čiže po roku 1989. Šlo vlastne o prvé univerzitné štúdium žurnalistiky (vtedy ešte novinárstva), ktoré sa vo vtedajšom Československu etablovalo na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, kde v roku 1952 vznikla **Katedra novinárstva a knižovníctva**. O rok neskôr vzniklo podobné štúdium v Čechách, na vtedajšej Filologickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Na oboch fakultách sa nové študijné odbory dočasne zaradili do spoločnej katedry s knižovníctvom. Novovzniknutú katedru viedol vtedajší prodekan filozofickej fakulty, doc. Michal C h o r v á t h, ktorý pôsobil ako pedagóg na Katedre slovenského jazyka a literatúry. Až o osem rokov neskôr, v roku 1960, začala bratislavská katedra pôsobiť pod vedením doc. K r n u ako **Katedra novinárstva** Filozofickej fakulty Univerzity Komenského.

K iniciátorom založenia štúdia novinárstva na Slovensku patril Zväz slovenských novinárov. Jeho predstavitelia na čele s Jozefom Slamkom našli pochopenie u prodekana fakulty, doc. Chorvátha, bývalého novinára, literárneho kritika a publicistu a vďaka ich spoločnému úsiliu sa dielo podarilo. Zložitý začiatok

dokumentuje správa dekanátu z 21. novembra 1952 určená Rektorátu UK a Povereníctvu školstva, v ktorej sa píše: „Katedra má len externých prednášateľov... Všetky prednášky sa ešte nezačali... Katedra nemá miestnosti pre knižnicu a pre asistenta (na styk s poslucháčmi), nemá predbežne nijakých študijných pomôcok.“¹

Prvý dočasný učebný plán päťročného univerzitného štúdia novinárstva pripravila komisia v zložení: prof. Mikuláš Bakoš, doc. Michal Chorváth, doc. Dalibor M. Krno (z Právnickej fakulty UK) a Jozef Slamka, predstaviteľ Zväzu slovenských novinárov. Dekanát Filozofickej fakulty UK ho odobril 27. júna 1952. „Pre učebné programy týchto prvých novinárskych učilíšť bolo charakteristické prevažné zameranie na predmety všeobecne vzdelávacie, s úsilím dať budúcim novinárom akúsi encyklopédiu vedomostí – najmä zo spoločenských vied.“² Jeho súčasťou bol komplex disciplín štúdia slovenského jazyka a literatúry na úrovni sprievodného študijného odboru. Po schvaľovacích procedúrach sa na jeseň 1952 otvorili brány fakulty pre prvých študentov. Pracovňa doc. Chorvátha označená číslom dverí 306, sídliaca na treťom poschodí hlavnej budovy univerzity na Šafárikovom námestí, bola niekoľko rokov prvou pracovňou, seminárnou miestnosťou aj knižnicou pre študentov novinárstva.

Ak sa v akademickom roku 1952/53 zapísalo do prvých dvoch ročníkov 21 poslucháčov³, v akademickom roku 1955/56 študovalo novinárstvo na dennom štúdiu 46 poslucháčov a na diaľkovom ich bolo 77⁴. Vzdelávanie zabezpečovali štyria interní pedagógovia – vedúci katedry doc. Dalibor Krno, ktorý sa stal vedúcim katedry v roku 1953 po odchode doc. Chorvátha z fakulty a vo svojej funkcii zotrval až do roku 1971. Ďalej to boli odborní asistenti PhDr. Fraňo Ruttkay, JUDr. Luboš

¹ ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. 2002. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 252.

² ŠEFČÁK, Luboš. 2001 – 2002. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v retrospektíve. In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXV – XXVI*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000 – 2001, s. 7.

³ VATRÁL, Jozef. 2002. 50 rokov univerzitného štúdia žurnalistiky na Slovensku. In: *Fórum*, 11/2002, s. 4 – 5.

⁴ ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 253.

Šefčák, prom. fil. Juraj Vereš a štyria externisti.⁵ Spomedzi absolventov 50. rokov možno uviesť osobnosti ako Jozef Darmo, Jozef Virčík, Boris Droppa, František Višváder, Vladimír Ferko, Vladimír Holina, Martin Hric, Tibor Michal, Juraj Vojtek, Emil Kadnár, Andrej Majchrák, Tibor Korbell, Štefan Veľas a mnohých ďalších. Napriek tomu ešte v roku 1960 z vyše 800 členov Slovenského zväzu novinárov malo vysokoškolské vzdelanie (novinárske aj nenovinárske) iba 15 percent novinárov.⁶ Prví štyria absolventi katedry – vysokoškolsky vzdelaní novinári – Richard Blech, Slávo Kalný, Ján Kmeť a Juraj Vereš promovali v roku 1956.

Na porovnanie, v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia pôsobilo na štyroch pracoviskách (**Katedre teórie a dejín novinárstva, Katedre periodickej tlače a agentúrneho spravodajstva, Katedre rozhlasovej a televíznej žurnalistiky a v Kabinete teórie a dejín žurnalistiky**) takmer 40 pedagógov.⁷ Tomu zodpovedal aj počet prijímaných študentov na denné i externé štúdium, ktorý vzrástol z pôvodných 20 na takmer dvojnásobok. V súčasnosti výučbu pre 250 študentov v piatich ročníkoch denného štúdia žurnalistiky zabezpečuje 12 pedagógov. A kým v akademickom roku 1955/1956 boli promovaní prví štyria absolventi novinárstva, v roku 2002 celkový počet absolventov Katedry žurnalistiky

⁵ Spomedzi absolventov 50. rokov možno uviesť osobnosti ako Jozef Darmo, Jozef Virčík, Boris Droppa, František Višváder, Vladimír Ferko, Vladimír Holina, Martin Hric, Tibor Michal, Juraj Vojtek, Emil Kadnár, Andrej Majchrák, Tibor Korbell, Štefan Veľas. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

⁶ ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 253.

⁷ V pôsobení na katedre pokračovali prof. Fraňo Ruttkay, prof. Juraj Vojtek, doc. Boris Droppa, doc. Luboš Šefčák a doc. Ivan Tomašov. Prof. Jozef Boríšek a prof. Jozef Hrabina prišli z aparátu Komunistickej strany Slovenska a doc. Jozef Virčík z Novinárskeho študijného ústavu. Väčšinu pedagogického zboru však tvorili buď skúsení novinári z praxe – prof. Ľudovít Jacz, prof. Andrej Tušer, doc. Emil Kadnár, doc. Leopold Slovák, doc. Štefan Veľas, PhDr. Ján Lofaj, PhDr. Veronika Tökölyová, alebo začínajúci asistenti spomedzi absolventov katedry – prof. Pavel Horňák, doc. Ján Sand, doc. Jozef Vatrál, doc. Mária Follrichová, doc. Vlasta Konečná, PhDr. Stanislava Benická, PhDr. Ján Dolinay, PhDr. Jana Janovská, PhDr. Bohuslava Krížová, PhDr. Eva Podrimavská, PhDr. Marie Rozložníková a PhDr. Katarína Štefániková. Z iných študijných odborov na katedru prišli: absolventka francúzskej a nemeckej filológie prof. Danuša Serafínová, psychologička doc. Elena Hradiská, slovenčinár doc. Peter Baláž, filozof PhDr. Peter Račko, ekonóm Ing. Dušan Duchovič a informatici Ing. Dušan Brocko a PhDr. Gabriela Divékyová. Medzi mladých pedagógov sa zaradili aj absolventi sovietskych (ruských) univerzít – doc. Svetlana Hlavčáková, PhDr. Irína Babelová, PhDr. Vlasta Husárová, PhDr. Natália Savčáková a PhDr. Katarína Vajdová. Mnohí sa osvedčili, iní postupne odišli. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

FiF UK v Bratislave dosiahol úctyhodné číslo 1 700. Do dnešného dňa opustilo brány našej katedry vyše 2 350 univerzitne vzdelaných žurnalistov.⁸

Keď bol v roku 1955 pri Zväze slovenských novinárov založené výskumné pracovisko **Novinársky študijný ústav (NŠÚ)**, katedra s ním nadviazala úzku spoluprácu. NŠÚ sa okrem výskumných aktivít venoval aj publikačnej činnosti a zaslúžil sa o vydávanie prvých skrípt pre novinárske štúdium. Po vzniku ročenky *Otázky novinárstva* v roku 1958 (predchodkyňa dnešných *Otázok žurnalistiky*) sa pre pracovníkov katedry rozšírili publikačné možnosti. Tie obohatilo vydávanie vedeckého *Zborníka Filozofickej fakulty UK Žurnalistika*, ktorý katedra vydávala od roku 1967 a v súčasnosti v ňom pokračuje, pravda v elektronickej podobe. Ostatné klasické (na papieri) číslo (25 – 26) vyšlo v roku 2002.

2. Rozmach štúdia žurnalistiky na Slovensku

Šesťdesiate roky vniesli do koncepcie štúdia novinárstva kvalitatívne zmeny – **dôraz sa začal klásť na žurnalistické predmety.** V roku 1968 bolo štúdium novinárstva celoštátne premenované na *publicistiku*.⁹ V akademickom roku 1960/1961 pôsobilo na katedre deväť interných pedagógov. Pribudol doc. JUDr. Mieroslav Hysko, odborní asistenti Ing. Karol Dlouhý, prom. hist. Zuzana Duhajová, Ing. Ivan Tomašov a asistent prom. nov. Dušan Záhorský. Neskôr ich doplnil doc. Jozef Weiser a odborný asistent PhDr. Peter Baláž. Zanedlho D. Záhorského vystriedal PhDr. Juraj Vojtek, Ing. Dlouhého zasa PhDr. Boris Droppa.

Začala sa rozvíjať teória novinárstva a to najmä zásluhou profesora Mieroslava Hyska. Zo študijných programov sa postupne odstránili kurzy, ktoré nesúviseli priamo s žurnalistikou. Prestali dominovať historické disciplíny. Predmety z blízkych disciplín (napríklad psychológia, sociológia, lingvistika, teória informácie a podobne) sa začali aplikovať na novinárstvo. Po prvý raz sa nastolil problém: „čo všetko z histórie, teórie a praxe žurnalistiky, prípadne z masovej komunikácie, by mal náš

⁸ Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.

⁹ ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 253.

absolvent ovládať, a, samozrejme, v akom pomere a vzťahu.“¹⁰ Potreba vytvoriť univerzálny profil absolventa pripraveného pôsobiť v tlači, rozhlase, televízii a v tlačovej agentúre vyplynula z pomerne častej migrácie absolventov v rámci masových médií. Za východisko odborného základu kurzov zaradených do prvých dvoch ročníkov štúdia novinárstva sa považovali historické predmety: *Dejiny a súčasnosť česko-slovenského novinárstva*, *Dejiny a súčasnosť svetového novinárstva* a *Novinárstvo Zväzu sovietskych socialistických republík a socialistických krajín*. Ako ťažiskový predmet sa konštituovali *Základy teórie novinárstva*, ktoré pripravovali budúcich absolventov na prácu nielen v periodickej tlači, ale aj v rozhlase, televízii a v spravodajskej agentúre. Od akademického roku 1965/1966 boli tieto zárodoky mediálnej špecializácie zaradené do druhej polovice štúdia.

Pod strešný názov *Tvorba žurnalistických prejavov a celkov* patril *Slovenský jazyk a štylistika*, *Teória žurnalistických žánrov*, *Metódy novinárskej tvorby*, *Metodiky novinárskej práce* a *Fotožurnalistika*, na ktoré nadväzovali voliteľné predmety. Skupina predmetov pod názvom *Novinárstvo a spoločnosť* pozostávala z troch predmetov – z *Psychológie novinárstva*, *Tlačového práva a etiky* a zo *Sociológie masových komunikačných prostriedkov*.

Aj keď toto curriculum malo ešte univerzálny charakter, boli už položené základy odvetvovej špecializácie. Predstavovali ju predmety: vnútropolitická, zahraničnopolitická, ekonomická a kultúrno-politická publicistika.

Za podstatnú zmenu možno považovať náhľad na prax a praktické predmety. Od akademického roka 1958/1959 bolo prijatie na štúdium novinárstva podmienené **jednoročnou novinárskou praxou. Priebežnú päť až šesťtýždennú redakčnú prax** museli študenti absolvovať aj počas štúdia (spravidla koncom augusta a začiatkom septembra) – po 1. ročníku v miestnej a regionálnej tlači, po 2. ročníku v ústrednej tlači, po 3. ročníku v rozhlase alebo v televízii a po 4. ročníku sa mohli zamestnať na čiastkový úväzok v ktoromkoľvek médiu. Každý ročník vydával počas štúdia školský **cvičný časopis**, ktorý mal rôzne názvy – *Mladý novinár*, *Echo*, *Reflex*...¹¹

¹⁰ VOJTEK, Juraj. 2000 – 2001. Curriculum Katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského: odkiaľ a kam smerujeme? In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXV – XXVI*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000 – 2001, s. 16.

¹¹ *Z Echa* sa stal v roku 1966 rovnomenný dvojtyždenník bratislavských vysokoškolákov, ktorý však zanikol na začiatku normalizačného obdobia. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

Na záver každého akademického roka poslucháči absolvovali **sedem až deväťdňovú študijnú exkurziu** do výrobných alebo poľnohospodárskych podnikov v rámci celého Československa.

Súčasťou hodnotenia študentov boli aj **ročníkové práce v rozsahu 20 – 30 strán**. V druhom ročníku boli zamerané na históriu novinárstva, v treťom na novinársku teóriu a prax a vo štvrtom ročníku šlo o prípravu na diplomovú prácu. Záverečná, **70-stranová diplomová práca** bola podmienkou absolvovania tretej časti štátnej záverečnej skúšky. **Štátne záverečné skúšky** sa teda členili na tri časti, pričom zo štátnicových predmetov sa nerobili čiastkové skúšky:

1. história a súčasnosť novinárstva (po 4. semestri);
2. odvetvia novinárskej práce (po 8. semestri);
3. novinárska teória a prax (po 10. semestri), týždeň pred ktorou sa študenti museli podrobiť písomnej klauzúrnej skúške.

Uvedená koncepcia bola veľmi náročná tak pre študentov, ako aj pre učiteľov. „Osvedčovala určitú vyzretosť kolektívu Katedry novinárstva FiF UK, ktorý vtedy tvorilo 11 učiteľov a približne rovnaký počet externistov.“¹² Celkovo treba toto obdobie hodnotiť vysoko pozitívne, pretože základy štúdia žurnalistiky položené v týchto rokoch sa nielen osvedčili, ale východiská, na ktorých bolo toto štúdium vybudované, sú platné dodnes. Ich opodstatnenosť dokazujú aj vysoké školy s žurnalistickým či masmediálnym zameraním, ktoré na Slovensku vznikli po roku 1989. Tie sa v hojnej miere inšpirovali práve učebnými plánmi našej katedry.

3. Politizácia štúdia i profesie po roku 1968

Po okupácii Československa vojskami Varšavskej zmluvy v auguste 1968 bola katedra etiketizovaná ako kontrarevolučná. „Ďalší sľubný rozvoj katedry hrubým spôsobom narušila tzv. normalizácia, ktorá nasledovala po okupácii. [...] rozvoj dokaličenej katedry sa pozastavil. Trvalo najmenej 10 rokov, než sa študijný odbor pozviechal

¹² ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, 2002. Juraj. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 255.

z najhoršieho.“¹³ Piaty z jedenástich učiteľov museli odísť z pedagogického procesu (prof. Mieroslav Hysko, doc. Jozef Weiser, PhDr. Zuzana Duhajová, JUDr. Luboš Šefčák a PhDr. Juraj Vereš), trom boli pozastavené kvalifikačné postupy (PhDr. Boris Droppa, Ing. Ivan Tomašov a PhDr. Juraj Vojtek). Vedením katedry bol poverený prof. Fraňo Ruttkay. Vo funkcii ho vystriedal prof. Jozef Boríšek, ktorý na katedru prišiel spolu s prof. Jozefom Hrabínom z aparátu Komunistickej strany Slovenska.

Nasledovali zložité roky. V roku 1974 sa štúdium publicistiky premenovalo na žurnalistiku a v akademickom roku 1973/1974 sa skrátilo na štyri roky. Zrušila sa povinná jednoročná prax pred nástupom na štúdium, a priebežná redakčná prax sa skrátila na štyri týždne. Tvorba cvičného časopisu a nakoniec aj exkurzie postupne zanikli. Zmeny hrubo zasahujúce do koncepcie študijného odboru vyvrcholili prijatím jednotného, celoštátneho federálneho učebného plánu v roku 1977. Ten predstavil predmety poplatné normalizačnému obdobiu ako *Kritika teórie a praxe buržoáznej žurnalistiky, Teória propagandy a agitácie, Súčasná politika Komunistickej strany Československa a ČSSR, Manipulácia prostredníctvom jazyka v buržoáznych prostriedkoch masovej informácie a propagandy, Propaganda pri formovaní svetového názoru socialistického človeka*. Pre všetkých študentov Univerzity Komenského boli povinné predmety ako *Marxizmus-leninizmus, Politická ekonómia, Vedecký komunizmus* či *Dejiny medzinárodného robotníckeho hnutia*. V období od 21. augusta 1968 do 17. novembra 1989 sa úloha novinára stotožňovala s rolou **politického pracovníka**, presnejšie **aktivistu komunistickej strany**.¹⁴

Od roku 1973 bola zrušená druhá časť štátnej skúšky a jej predmety boli hodnotené na základe čiastkových skúšok. Zanikla aj klauzúrna skúška. V roku 1982 sa aj prvá časť štátnej skúšky rozpadla na tri čiastkové skúšky. Do učebného plánu bola zaradená povinná špecializácia *Periodická tlač* a výberové špecializácie *Rozhlasová žurnalistika, Televízna a filmová žurnalistika* a *Socialistická propagácia*, čo vyústilo do reorganizácie pracoviska v roku 1975, v rámci ktorej

¹³ ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, 2002. Juraj. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 255.

¹⁴ VOJTEK, Juraj. Journalism Education (Journalism and Journalism Education in Slovakia since 1989). In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXI – XXII*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1997, s. 22 – 23.

vznikli z jednej katedry novinárstva tri špecializované katedry a kabinet – **Katedra teórie a dejín novinárstva**¹⁵, **Katedra periodickej tlače a agentúrneho spravodajstva**¹⁶, **Katedra rozhlasovej a televíznej žurnalistiky**¹⁷ a výskumné pracovisko **Kabinet teórie a dejín žurnalistiky** s vlastnou knižnicou.¹⁸ Pozoruhodným dielom kabinetu je *Malá encyklopédia žurnalistiky*, ktorá vyšla pod vedením prof. Ľudovíta Jacza v roku 1982 vo vydavateľstve Obzor (1 390 hesiel). Bola prvou podobnou v bývalom Československu. Kabinet okrem toho vydával *Informačný bulletin Novinoveda*. V roku 1979 uvedené katedry zastrešil **Odbor žurnalistiky**, ktorý na FiF UK pôsobil pod vedením prof. Jozefa B o r í s k a až do začiatku 90. rokov.

4. Zásadné zmeny v 90. rokoch, po „Nežnej revolúcii“

Napriek „normalizačným“ podmienkam a celkovej politizácii štúdia i profesie v 70. a 80. rokoch treba konštatovať, že na katedre vyrástli kvalifikované osobnosti pedagógov, ktorí vychovali množstvo dobrých novinárov. Netreba zaznávať ani vývoj študijného odboru.

Aj vďaka týmto faktom sa fundamentálna prestavba štúdia žurnalistiky po Novembri 1989, vtedy jedinej vysokej školy tohto zamerania na Slovensku, realizovala plynulo. Mali sme za sebou dlhoročnú prácu a to nás zaväzovalo k tomu, aby sme sa nespreneverili menu katedry.

S pomocou kolegov z popredných európskych a amerických žurnalistických škôl, s ktorými sme nadviazali spoluprácu, predovšetkým však z Missourskej univerzity (USA) a z európskych vysokých škôl združených v Európskej asociácii vzdelávania v žurnalistike – EJTA (angl., *European Journalism Training Association*), sa nám podarilo vytvoriť konkurencieschopné curriculum teoretickej i praktickej prípravy študentov na prácu v médiách demokratického, suverénneho a pluralitného

¹⁵ Vedúcim katedry bol prof. Fraňo R u t t k a y. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

¹⁶ Vedúcim katedry bol prof. Jozef B o r í s e k. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

¹⁷ Vedúci katedry bol doc. Leopold S l o v á k. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

¹⁸ Vedúcim kabinetu bol prof. Ľudovít J a c z. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

Slovenska.¹⁹ „Najdôležitejšie bolo pozdvihnúť [...] naše štandardy na úroveň tých, vo vyspelých demokraciách, predovšetkým v Spojených štátoch a v krajinách Európskej únie. Cieľom bolo, aby naše curriculum bolo kompatibilné s programami v uvedených štátoch, aby naši študenti mohli študovať v zahraničí bez prerušenia či komplikácií.“²⁰

Správnosť našej cesty potvrdila aj predstaviteľka asociácie EJTA Ami Lönnrothová, ktorá pozitívne zhodnotila transformáciu nášho štúdia v publikácii *Journalism Training in Europe* (1997). V roku 2000 bola Katedra žurnalistiky FiF UK prijatá do asociácie EJTA za riadneho člena ako jediná vysoká škola zo strednej a východnej Európy. V roku 2010 náš študijný program ocenil aj Akreditačný výbor pre vzdelávanie v žurnalistike a v masovej komunikácii (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications) zo Spojených štátov amerických.²¹ „Pri 30. výročí založenia katedry sa na základe štatistických údajov zistilo, že štúdium (v dennom type i v štúdiu popri zamestnaní) dovedy ukončilo vyše 1 100 poslucháčov. V práci v masových médiách ich v tom čase pokračovalo asi 82 percent.“²²

Ako sa teda v 90. rokoch zmenil obsah štúdia? Transformácia spoločnosti umožnila, aby sa zo študijného programu vylúčili predmety späté s ideológiou predchádzajúceho režimu. To bola tá ľahšia etapa. Zložitejšie bolo prehodnotiť potrebné kurzy, zachovať ich racionálne jadro, avšak bez ideologického nánosu, a vyvážiť učebný plán novými predmetmi, ktoré by zodpovedali potrebám slobodnej demokratickej spoločnosti, reagovali by na kvantitatívny masmediálny boom, a adaptovali sa na nové technológie. Tento krok nebolo možné uskutočniť bez zázemia nových, aktuálnych publikácií a učebných pomôcok predovšetkým z pera vlastných pedagógov. Štúdium žurnalistiky na UK teda čakali zložité úlohy:

¹⁹ VOJTEK, Juraj. Curriculum Katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského: odkiaľ a kam smerujeme? In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXV – XXVI*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000 – 2001, s. 15 – 20.

²⁰ DROPPA, Boris – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. 1997. Proposed Changes to the Study Program of the School of Journalism, Faculty of Arts, Comenius University. In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXIII – XXIV*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1997, s. 34.

²¹ SHAW, Susanne – NORTON, Will, Jr. 2010. *Report on the Department of Journalism, Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava*. Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications (ACEJMC), October 2010. Susanne Shaw – Executive Director Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

²² ŠEFČÁK, Ľuboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 257.

1) prestavať koncepciu učebného programu, 2) vybaviť ho súčasnou literatúrou a 3) preskúmať novodobé potreby slovenských masových médií i novinárov. Bolo treba vyriešiť aj dilemu pomeru praktických a teoretických predmetov. Štúdium žurnalistiky na jednej strane reprezentoval univerzitný diplom, ktorý nás zaväzoval k povinnosti ponúknuť študentom teoretickú bázu, vďaka ktorej by získali všeobecný rozhľad, aby mohli vnímať svet kriticky a v súvislostiach, a ktorá by im pomohla pri získavaní praktických zručností. Na strane druhej sme rozumeli požiadavkám médií sústreďovať sa v príprave študentov aj na praktickú časť ich prípravy. Uvedomujeme si túto potrebu, čo sa premietlo aj do našich učebných programov a v konečnom dôsledku do celého päťročného vzdelávania.

Dnes možno konštatovať, že pedagógovia katedry sa s nastolenými úlohami vysporiadali úspešne. Cesta reprofilácie však nebola priamočiara. Sústredili sme sa v prvom rade na to, aby sme dosiahli optimálne proporcie medzi teoretickými a praktickými kurzami. Na pretras dňa sa dostali viaceré predmety, medzi nimi aj historické kurzy. Médiá orientované čoraz komerčnejšie žiadajú absolventov pripravených prakticky a trhovo. Avšak rovnako, ako kolegovia z Kolumbijskej univerzity, i my sme odmietli podrobiť sa diktátu masových médií a sústrediť sa iba na novinárske či technické zručnosti.²³ Po dlhých úvahách sa pedagogický zbor rozhodol – univerzitné vzdelávanie nemôže byť čisto prakticistické. A súčasnosť mu dáva za pravdu. Prestížne médiá volajú po novinároch rozhľadených, vzdelaných, schopných uvažovať v súvislostiach a vnímať dianie sveta v kontexte. Základom sa stali predmety teoretické, na ktoré nadväzujú praktické semináre. Patria k nim napríklad *printové, agentúrne, televízne a rozhlasové novinárske žánre, teória masovej komunikácie a žurnalistiky, teória redigovania, slovenský jazyk a štylistika, dejiny slovenskej a svetovej žurnalistiky, médiá krajín EÚ, národnostná a krajanská tlač, politický zemepis, masmediálne právo, novinárska etika, informačná politika štátu, trendy mediálneho výskumu* a ďalšie. Našej pozornosti neunikli ani odvetvia novinárskej práce ako *vnútorná a zahraničná politika, ekonomika, kultúra, šport či zdravotníctvo*.

²³ Interné materiály CJS. *The Graduate School of Journalism*, akademický rok 2012/2013. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

A v učebných programoch ponúkame i aplikované vedné odbory ako *sociológiu, psychológiu, filozofiu, politológiu* a iné. Z kurzov orientovaných prakticky treba uviesť predovšetkým *mediálne ateliéry, kreatívne štúdiá a redakčnú prax*, ktoré sú v povinné v každom ročníku, ďalej *fotografovanie, desktop publishing, počítačovú gramotnosť, moderovanie* či *tvorivé písanie*.

Rok 1992 priniesol organizačnú zmenu – dekan fakulty zlúčil tri katedry do jednej **Katedry žurnalistiky**. Jej vedúcim sa stal prof. Juraj V o j t e k. Úlohu bývalých špecializovaných katedier naďalej suplovali pôvodne tri operatívne oddelenia, dnes sekcie: *Sekcia teórie a dejín žurnalistiky, Sekcia periodickej tlače a agentúrneho spravodajstva* a *Sekcia rozhlasovej a televíznej žurnalistiky*. Mediálna špecializácia však bola zrušená. Dospeli sme k názoru, že pripravovať študentov v rámci úzkych špecializácií podľa jednotlivých tipov médií ich obmedzuje na trhu práce. Absolvent špecializovaný na jedno konkrétne médium má limitovanú možnosť uplatniť sa. Navyše, zvýšený pohyb absolventov medzi jednotlivými masovými médiami, ktorý vzrástol po tom, čo sa koncom 20. storočia objavili vyspelé digitálne technológie vedúce k radikálnym zmenám v prostredí masových médií, ku ktorým pribudol silný konkurent – internet. Ako vidíme, už aj tak široké pole pôsobenia na mediálnom trhu obohatili ešte viac reklamné agentúry a aj hovorcovská profesia. Neznamená to však, že sme špecializácie podľa typu médií nadobro vylúčili z prípravy našich poslucháčov. Praktické skúsenosti z pôsobenia jednotlivých médií študenti získavajú na špecializovaných mediálnych ateliéroch a kreatívnych štúdiách, alebo počas povinnej priebežnej praxe.

Čo študenti získali, bola od začiatku 90. rokov možnosť absolvovať popri jednoodborovom, aj dvojodborové štúdium. Treba podčiarknuť, že **dvojodborové štúdium žurnalistiky** v kombinácii s ďalším študijným odborom (obidva odbory sa študovali samostatne), napríklad s politológiou, filozofiou, vedou o výtvarnom umení, pedagogikou, religionistikou, ale aj filológiami ako anglistikou a amerikanistikou, germanistikou, romanistikou, hispanistikou, hungaristikou a arabistikou, bolo veľmi obľúbené a úspešné. Pre absolventa malo bezosporu veľké výhody.

Demokratizácia spoločnosti predstavila mnohým pedagógom i poslucháčom nepoznané úlohy, čo ešte umocnil vznik samostatnej, suverénnej a pluralitnej Slovenskej republiky v roku 1993. Treba však „*otvorene priznať, že katedra sa od svojho vzniku borila s nedostatočnou technickou podporou výučby, absenciou špecializovaných učební, laboratórií a nahrávacích štúdií.*“²⁴ **Centrum nezávislej žurnalistiky**,²⁵ ktoré na pôde katedry pôsobilo ako školiace pracovisko pod vedením amerických novinárov v rokoch 1993 – 2004, pomohlo pre študentov vybaviť počítačovú učebňu s pripojením na internet, malé analógové i digitálne rozhlasové štúdio a zakúpilo komponenty televíznej techniky. Súčasťou CIJ bola knižnica *The Freedom Forum*.

Aj učitelia sa chopili rôznych iniciatív. Katedra začala úzko spolupracovať so Slovenským syndikátom novinárov (SSN). Na poli fotožurnalistiky bola v sídle katedry na Štúrovej ulici č. 9 založená **Galéria FOCUS**,²⁶ kde sa uskutočňovali pravidelné výstavy fotografií. Na pôde katedry vznikol tiež školský vysielateľ študentov **Rádio Zóna**, neskôr **Štúdio Academica**, dnes **Radioaktiv**.²⁷ Študenti publikovali novinárske prejavy v univerzitnom mesačníku *Naša univerzita*. Hostujúci prof. George Frajkor z Carletonskej univerzity v Ottawe (Kanada) začal v roku 1993 so študentmi vydávať internetový magazín o politickom, kultúrnom, hospodárskom a športovom dianí na Slovensku *Naše slová*, v slovensko-anglickej jazykovej verzii. V zahraničí mal veľký ohlas a pod vedením doc. Svetlany Hlavčákovej vychádzal v rokoch 1994 – 2001. Dá sa smelo povedať, že to boli prvé slovenské internetové noviny.²⁸ Na ich vydávanie nadviazal internetový magazín v slovenskom jazyku *Webjournal*, ktorého tvorcami sú študenti mediálneho ateliéru. Do zahraničných aktivít sa študenti zapojili účasťou na tvorbe multimedijného programu *Euroreporter*, kde dosiahli vynikajúce úspechy. Katedru úspešne

²⁴ ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. 2002. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 259.

²⁵ Centre for Independent Journalism (CIJ).

²⁶ *Galéria Focus* fungovala do roku 2008. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

²⁷ Rádio Zóna vysielalo na frekvencii rádia *Ragtime*. Technické vybavenie zabezpečil *International Media Fund* z New Yorku, USA. (Pozn.aut.) Podrobnejšie: BEŇADIKOVÁ, Katarína. 1997. Praktická výučba na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. In: *Otázky žurnalistiky*, 1997, č. 4, s. 283 – 286.

²⁸ Podrobnejšie: BEŇADIKOVÁ, Katarína. 1997. Praktická výučba na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. In: *Otázky žurnalistiky*, 1997, č. 4, s. 287 – 288.

reprezentovali na pôde popredných európskych žurnalistických škôl. So zámerom uľahčiť študentom cestu do praxe, katedra podpísala zmluvu o spolupráci so Slovenským syndikátom novinárov (SSN).

V roku 1996 sa od našej katedry odčlenila špecializácia propagácie a vznikla samostatná **Katedra propagácie**, ktorá od roku 2000 pôsobí na Filozofickej fakulte UK ako **Katedra marketingovej komunikácie**. Jej vedúcim sa stal prof. Pavel Horňák a v tejto funkcii pôsobí dodnes.

Do učebných plánov boli zaradené predmety ako mediálny *manažment*, *public relations*, *práca na internete*, *využívanie počítačových databáz* a podobne. Zredukovali sa historické predmety. Vrátila sa však povinnosť absolvovať priebežnú novinársku prax vo zvolenom médiu, ktorá bola zrušená aj na základe požiadaviek študentov v ponovembrovom období. Štúdium sa rozdelilo na dve časti – prvé dva ročníky boli univerzálne, študenti sa začali mediálne i odvetvovo špecializovať od tretieho ročníka. Kurzy z dejín a súčasného systému masmédií boli náplňou prvých štyroch semestrov, praktické predmety prelínali celé štúdium a charakter kurzov smerom do vyšších ročníkov sa stával teoretickejším a špecializovanejším.

Vydavateľom odborného časopisu pre teóriu, výskum a prax masmediálnej komunikácie *Otázky žurnalistiky* (*1958) sa stalo výskumné pracovisko – **Združenie Mass-Media-Science**, ktoré vzniklo pri katedre v roku 1990. V spolupráci s Katolíckou univerzitou v Ružomberku ho naša katedra vydáva dodnes, spravidla ako dve dvojčísla ročne. Šéfredaktorkou časopisu je naša garantka – prof. Danuša Serafínová. Vo funkcii nahradila nášho kolegu, od roku 2000 vedúceho katedry a tiež dlhoročného šéfredaktora *Otázok* – doc. Jozefa Vatrála. Práve on sa zaslúžil o to, že sa časopis *Otázky žurnalistiky*, vychádzajúci od roku 1958, zachoval do dnešného dňa.

Inštitucionálny mediálny výskum v 90. rokoch uskutočňoval Novinársky študijný ústav. Jeho kompetencie neskôr prevzalo **Národné centrum mediálnej komunikácie**, resp. **Mediálne informačné centrum**, ktoré k 31. decembru 2000 zastavilo svoju činnosť a 30. júna 2001 zaniklo.

5. Tvoríme súčasnosť, kladieme základy budúcnosti

Študijný program štúdia žurnalistiky sa na prahu nového milénia ustálil, čo však neznamená, že jeho podoba je definitívne zafixovaná. Naším cieľom bolo vytvoriť inšpiratívne prostredie poskytujúce zmysluplné vzdelanie, ktoré otvára cestu k zaujímavej a dôležitej profesii. Na veľkú škodu dekan zrušil v akademickom roku 2002/2003 na Filozofickej fakulte UK dvojodborové štúdium. Vyvážili ho do istej miery prednosti kreditového systému štúdia, ktorý implementuje **Európsky systém transferu kreditov (ECTS)**. Ten sa na fakulte uplatňuje od akademického roku 2000/2001. Na Univerzite Komenského sa začal realizovať na základe Bolonského dohovoru z roku 1999. Dosiahli sme vďaka nemu kompatibilitu s poprednými zahraničnými univerzitami, študenti si môžu nielen optimálne profilovať obsah a tempo štúdia, ale získali spolu s učiteľmi aj medzinárodnú mobilitu.²⁹ Základom kreditového systému štúdia sa stal 10-semesterový študijný program, čo znamenalo prechod zo 4-ročného na 5-ročné štúdium.

V slovenskej sústave vysokoškolských študijných odborov boli schválené tri odbory: 3.2.1 Žurnalistika, 3.2.2 Teória a dejiny žurnalistiky a 3.2.3 Masmediálne štúdiá. V rámci nich majú poskytovatelia vysokoškolského vzdelávania právo požiadať o akreditáciu svojich študijných programov.³⁰ V súčasnosti vystupuje katedra ako pracovisko s dvomi akreditovanými z troch schválených študijných odborov: **3.2.1 Žurnalistika, 3.2.2 Teória a dejiny žurnalistiky**.³¹

Vychádzajúc z vysokoškolského zákona č. 131/2002 Z. z.³² Katedra žurnalistiky FiF UK v Bratislave získala riadnu akreditáciu na všetky tri stupne vysokoškolského štúdia žurnalistiky: **bakalárske** (6-semestrálne, titul Bc.) a **magisterské** (4-semestrálne, titul Mgr.) v odbore **Žurnalistika**, a v roku 1996

²⁹ Návrh kreditového systému štúdia na Univerzite Komenského. Bratislava: Univerzita Komenského, 1998. Interný materiál UK. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

³⁰ VATRÁL, Jozef. *Míľniky curriculárnej transformácie*, s. 2. Interný materiál. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

³¹ Tamže. V rámci týchto odborov majú poskytovatelia vysokoškolského vzdelávania právo požiadať o akreditáciu svojich študijných programov. Splnenie kritérií hodnotí Akreditačná komisia, poradný orgán vlády SR. Komplexná akreditácia činností vysokých škôl sa uskutočňuje v šesťročnom intervale. (Poznámka autorky.)

³² Zákon o vysokých školách č. 131/2002 Z.z. [on-line] [cit. 12-12-2012] Dostupné na internete: http://web.tuke.sk/lf/legislativa/131_2002.pdf

na **doktorandské štúdium** v odbore *Teória a dejiny žurnalistiky* (interné 4-ročné, externé 5-ročné, titul PhD.). Ďalej jej bolo udelené oprávnenie realizovať **rigorózne skúšky** (titul PhDr.), **habilitácie** (titul docent) a **inaugurácie** (titul profesor).

Základ súčasného 10-semesterového štúdia prvého a druhého stupňa je jednoodborové štúdium žurnalistiky. Prechodom na trojročnú bakalársku a dvojročnú magisterskú prípravu sa zmenila koncepcia štúdia. Na prvý, viac-menej všeobecný stupeň zameraný na základné teoretické poznatky a praktické zručnosti nadväzuje druhý, orientovaný viac špecializovane. Študijný program na bakalárskej aj na magisterskej úrovni pozostáva z povinných, povinne voliteľných a výberových predmetov. Zdôrazňujeme v ňom všeobecné vzdelanostné zázemie kvalifikovaných novinárov. Sústreďujeme sa v ňom preto na základy **sociológie, politológie, filozofie, psychológie a právneho myslenia**, ktoré tvoria širšie odborné pozadie novinárskej profesie. Poslucháčom poskytujeme vybrané teoretické poznatky z oblasti **teórie masovej komunikácie** a s ňou súvisiacich mediálnych štúdií. Vlastná profesijná príprava sa zameriava na osvojovanie si zodpovedného prístupu k povolaniu novinára a na zvládnutie postupov a zručností potrebných na kvalifikovaný výkon novinárskej profesie v tlači, rozhlase, televízii, internetových periodických tituloch a v tlačových či reklamných agentúrach. Jednou z ambícií tretieho, doktorandského štúdia je posilniť výskumnú činnosť na katedre a vychovávať vedecko-pedagogický dorast pre potreby katedry.

5.1 Bakalársky cyklus (180 kreditov)

Prvý, bakalársky stupeň štúdia je určený absolventom stredných škôl s maturitou. Absolventi študijného programu žurnalistika s bakalárskym titulom (BC.) by mali ovládať teoretické vedomosti i praktické zručnosti z žurnalistickej práce v tlači, rozhlase, televízii, v nových médiách i na internete, na pozícii hovorcu a v tlačových či reklamných agentúrach. Rovnako z novinárskej fotografie, videoprodukcie a z vystupovania pred mikrofónom a kamerou. To im dáva predpoklady na samostatnú tvorivú činnosť vo všetkých typoch médií. Vďaka osvojeniu si súčasného slovenského jazyka a funkčných jazykových štýlov,

ako aj poznatkov z rétoriky, neverbálnej komunikácie i etikety, sú schopní kultivovane pôsobiť a vyjadrovať sa v spoločenskom a verejnom styku. Ovládajú poznatky o podstate a úlohách spravodajstva a publicistiky, o spôsoboch stvárňovania textových, obrazových, zvukových a audiovizuálnych komunikátov, o teórii a praxi redigovania v jednotlivých masových médiách. Vyznajú sa v platnej mediálnej legislatíve, psychológii, ich prácu usmerňuje novinársky etický kódex a poznajú historický kontext vzniku médií doma i vo svete, problematiku domácej i zahraničnej politiky či kultúry. Po úspešnom absolvovaní tohto stupňa, môžu pokračovať na druhom – magisterskom stupni štúdia.

Za kľúčové predmety bakalárskeho stupňa štúdia považujeme *Žurnalistické žánre* (printové, agentúrne, rozhlasové, televízne), *Metodiky žurnalistiky* a *Teóriu redigovania*. Historickým kontextom vzniku médií sa zaoberajú dejiny slovenskej a svetovej žurnalistiky a študenti sa učia ovládať súčasný slovenský jazyk a štylistiku a to najmä dnes, keď sme svedkami úpadku nielen všeobecného vzdelania u absolventov stredných škôl, ale najmä neznalosti ich rodného jazyka.³³

Bakalárska štátna záverečná skúška sa delí na dve časti:

- I. obhajoba bakalárskej práce
- II. a ústna skúška pozostávajúca z troch tematických okruhov:
 - a) Metodiky žurnalistickej práce,
 - b) Tvorba žurnalistických prejavov (Slovenský jazyk a štylistika a Žurnalistické žánre),
 - c) Tvorba žurnalistických celkov (Teória redigovania, Psychológia masovej komunikácie, Moderovanie a Systém masmédií vo svete a na Slovensku).

5.2 Magisterské štúdium žurnalistiky (120 kreditov)

Magisterské štúdium druhého stupňa je určené absolventom s bakalárskym titulom Bc. Predpokladá sa, že absolvent ukončil prvostupňové štúdium v niektorom z príbuzných študijných odborov – **žurnalistika, masmediálne štúdiá a masme-**

³³ Študijný program Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave. Interný materiál. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

diálna komunikácia (študijný program so štandardnou dĺžkou štúdia 3 roky). Skladba predmetov sa zameriava na rozšírené, prehĺbené a špecializované poznatky a praktické zručnosti z tvorby spravodajských a publicistických komunikátov, o spôsoboch ich stvárňovania a redigovania v textovej, obrazovej, zvukovej, audiovizuálnej či multimedialnej podobe v tlači, rozhlase, televízii, v nových médiách či v tlačovej či reklamnej agentúre, ako aj v profesii hovorcu. Majú relevantné vedomosti z disciplín aplikovaných na študijný odbor žurnalistika – z filozofie, psychológie, sociológie, politológie, makroekonómie, kulturológie a tiež z vnútropolitických a medzinárodných vzťahov, z oblasti štátu a práva, tlačového a autorského práva či zo žurnalistickej etiky.³⁴ Vďaka osvojeniu si súčasného slovenského jazyka a funkčných jazykových štýlov, ako aj poznatkov z rétoriky, neverbálnej komunikácie a etikety sú schopní kultivovane sa vyjadrovať v materinskom jazyku a pôsobiť vo verejnom styku. Sú schopní tvorivo aplikovať nadobudnuté poznatky z teórie mediálnej komunikácie a žurnalistiky na prax, samostatne a na profesionálnej úrovni tvoriť žurnalistické prejavy a celky, realizovať mediálne prieskumy či čiastkové výskumy a sprostredkovať ich výsledky verejnosti, kvalifikovane viesť redakčné kolektívy (ich segmenty) v médiách, tlačových a reklamných agentúrach, vo vydavateľstvách a na pracoviskách pre styk s verejnosťou, fundovane plniť rolu hovorcu, zahraničného korešpondenta či fotoreportéra. Akceptujú nevyhnutnosť sústavného profesijného rastu a celoživotného vzdelávania, dodržiavajú a vyžadujú spoločenské, etické a právne normy žurnalistickej profesie a udržiavajú kontakt s najnovšími trendmi v informačných technológiách, v mediálnej sfére, v jej teórii i praxi.

V profesijnej príprave sme zohľadnili aj súčasné trendy žurnalistickej práce a tiež ďalšie profesie, v ktorých naši absolventi nachádzajú uplatnenie. Preto sme v magisterskom cykle predstavili kurzy ako *Investigatívna žurnalistika*, *Profesia*

³⁴ Zodpovedá to tiež štruktúre teoretických kurzov na Columbia School of Journalism, kde figurujú: Politika, Umenie a kultúra, Veda, Business of Journalism, Právo, Etika, História žurnalistiky a subšpecializácia – Investigatívna žurnalistika. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

hovorca, Filozofia tvorivého písania, Osobnosti publicistiky a Médiá v štátoch EÚ. Ale zameriavame sa aj na Manažment médií, Public relations či Inzerciu a reklamu.³⁵

Magisterská štátna záverečná skúška sa skladá z dvoch častí:

I. obhajoba diplomovej práce

II. a ústna skúška pozostávajúca z troch tematických okruhov:

- a) Všeobecná teória žurnalistiky,
- b) Deontológia žurnalistiky (Žurnalistická etika, Informačná politika a Mediálna legislatíva),
- c) Súčasnosť printovej, rozhlasovej, televíznej a internetovej žurnalistiky.

V rámci celosvetového trendu vyvolaného novými technológiami pedagógovia katedry spolu s vedúcou katedry doc. Svetlanou Hlavčákovou, ako aj s garantkou štúdia prof. Danušou Serafinovou dospeli k názoru, že v súčasnosti treba pripravovať študentov širokospektrálne. Dnes sa od novinára vyžaduje, aby okrem textového prejavu, bol schopný pripraviť aj obrazový, zvukový, audiovizuálny záznam či inografiku. Zdá sa, že novinárska profesia smeruje k univerzalizmu, multizručnostiam a tomu sa treba prispôbovať.

Špecializácie sme však uchovali v podobe *Mediálnych ateliérov*, *Kreatívnych štúdií* či počas *Redakčných praxí*. V rámci rakúsko-slovenského projektu o prihraničnej spolupráci *Mediaregion*, ktorý zastrešil SSN, participovali naši študenti na tvorbe dokumentárnych filmov o obciach na slovenskej strane hraníc.³⁶ Osvedčili sa spoločné projekty ako *Get trained and then get published*, ktorý už tretí rok realizujeme v spolupráci s týždenníkom *The Slovak Spectator* vychádzajúcom na Slovensku v angličtine. Výsledkom spoločného úsilia sú reprezentatívne ročenky

³⁵ Študijný program Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave. Interný materiál. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovvej, PhD.)

³⁶ Partnermi SSN v projekte boli: združenie pedagógov Katedry žurnalistiky FiF UK *Mass-Media-Science*, Paneurópska vysoká škola a Donauuniversität Krems. Hlavným partnerom SSN na rakúskej strane bola spoločnosť OKTO Community TV, skúsená produkčná a vzdelávacia inštitúcia, ktorá spolupracuje s rakúskou televíznou a rozhlasovou spoločnosťou ORF. (Poznámka autorky.)

v anglickom jazyku – *Spectacular Slovakia 2011 a 2012, City Guide Bratislava (2013)* a príloha týždenníka *The Slovak Spectator* o menšinách (2013).

Odvetvovú špecializáciu našim študentom umožňujú kurzy ako *Vnútorňa politika, Zahraničná politika, Ekonomika, Kultúra, Šport a Základy verejného zdravotníctva*. Veľký záujem (aj poslucháčov z iných katedier FiF UK) je tiež o *Žurnalistickú fotografiu* a nadstavbovú *Fotožurnalistiku*, ale aj o *Médiá na internete, počítačovú gramotnosť (Computer literacy), Moderovanie, Desktop publishing, Etiketu, Profesiú hovorcu* a ďalšie kurzy. Úspešné výsledky študenti pravidelne prezentujú na fotografických výstavách v budove katedry, ale aj v bakalárskych, diplomových a iných prácach, ktorými reprezentujú katedru. Naš učiteľ Mgr. Art. Matúš Zajac sa spolu so svojimi študentmi zúčastnil aj na súťaži *Slovak Press Photo*, kde sa umiestnili na popredných priečkach. Populárne sú aj rôzne súťaže na ktorých participujú študenti – každoročne sa konajúca *Študentská vedecká a odborná konferencia (ŠVOK)*, *Súťaž o Cenu Daniela Tupého* a podobne.

Načim však pripomenúť, že získaním vysokoškolského diplomu sa v súčasnosti príprava odborníkov na výkon ich profesie nekončí. V čase závažných zmien vo všetkých sférach života spoločnosti sa neustále zdôrazňuje potreba celoživotného vzdelávania. V profesii novinárov to platí o to viac. Sústavný profesijný rast žurnalistov sa nezaobíde bez čoraz kvalifikovanejšieho potenciálu vzdelávacích inštitúcií kráčajúcich zároveň s prestížnymi univerzitami vo svete, o čo sa permanentne usilujeme. Našou ambíciou je pripraviť program, ktorého cieľom by bolo práve celoživotné vzdelávanie novinárov, azda aj prostredníctvom tzv. *e-learningu* (dištančná forma výučby prostredníctvom počítača). Navyše, v médiách vždy pracovali a budú pracovať absolventi iných študijných odborov, ktorí nemajú žurnalistické vzdelanie. Aj tí potrebujú poznatkový aparát z novinárskej profesie.

Sme si vedomí, že kvalitným študijným programom sa kvalitná príprava študentov nekončí a nezačína. Napriek tomu sa kontinuálne pokúšame o permanentnú inováciu obsahu akreditovaného bakalárskeho i magisterského programu. Veľký podiel má na ňom aj hodnotný obsah jednotlivých predmetov,

efektívnosť samotnej výučby a náročnosť pedagógov. Každoročne preto aktualizujeme všetky predmety na katedre, dopĺňame povinnú študijnú literatúru o najnovšie tituly prestížnych autorov, modernizujeme vyučovací proces s využitím výdobytkov techniky a postupne zvyšujeme nároky na našich študentov. Uvedomujeme si rovnicu: vizitkou kvalitného vzdelania je prestížna škola. Absolventi prestížnej školy s kvalitným vzdelaním sú zasa výkladnou skriňou vzdelávacej inštitúcie. Porovnávame sa s najlepšimi – aj s jednou z najprestížnejších žurnalistických škôl na svete – *Columbia Journalism School* (CJS) v New Yorku, USA.³⁷ Škola má dva postgraduálne programy a doktorandský program. Prvým je deväťmesačný program „Master of Arts“ (titul po absolutórii: M.A.) – určený je skúseným novinárom, ktorí sa chcú ďalej zdokonaľovať vo svojej profesii. Ukončený je diplomovou prácou, ktorá je hlbokým, analytickým novinárskym žánrom. Desaťmesačný program „Master of Science“ (titul po absolutórii: M.S.) študuje v súčasnosti 260 poslucháčov. Od roku 2011 je možné študovať ho tiež v kombinácii s novým programom – *Computer science journalism*.³⁸ Škola spolupracuje s redakciami médií, ktoré stoja vo svetovej hierarchii na najvyšších miestach: ABC News, Agence France-Presse, Associated Press, Bloomberg News, CBS News, CNN, Financial Time, NBC News, Newsweek, The New York Times, Reuters, Sports Illustrated, Time, The Washington Post, The Wall Street Journal a ďalšie.³⁹ **Našli sme v nej silnú oporu v tvrdení, že práve žurnalistická škola má v súčasnosti svoje opodstatnenie.**

Vedecko-pedagogické pracovisko si nemožno predstaviť bez publikačnej činnosti. Tu treba vyzdvihnúť učiteľský kolektív katedry žurnalistiky, ktorého pedagógovia potvrdili status takého pracoviska. Od roku 1989 vydali takmer 70 vlastných učebných textov a monografií. Vydávaniu pôvodných publikácií venujeme veľkú pozornosť. Uvedomujeme si, že bez nich nemôže jestvovať

³⁷ Založená 30. 9. 1912 Josephom Pulitzerom. V Spojených štátoch patrí do tzv. IVY League univerzít. Podmienkou prijatia je bakalársky diplom. Školné dosahuje výšku 75 000 US dolárov ročne. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

³⁸ Interné materiály CJS. The Graduate School of Journalism. Akademický rok 2012/2013. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

³⁹ Tamže.

ani dobrá škola, ani dobrý pedagóg. Realizovali výskum *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku a zmeny v odbornej príprave žurnalistov po roku 1989*,⁴⁰ *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku (1997)*⁴¹ a získali v rámci projektu *Vplyv nových informačných technológií na vydávanie tlače a na prácu novinárov printových médií* grant VEGA na roky 2003 – 2005.

V roku 2002 si Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty UK v Bratislave pripomenula 50. výročie svojho založenia. Pri tejto príležitosti sa predstavitelia katedry a hostia zo slovenských a zahraničných žurnalistických škôl zúčastnili na medzinárodnom seminári pod názvom *Stav novinárskej profesie a nové nároky na prípravu novinárov v krajinách V4*. V roku 2007 to bolo už 55. výročie a na konferencii *Perspektíva z retrospektívy*, ktorá sa konala pri príležitosti jubilea, odznali dôležité výzvy pre slovenské mediálne školstvo: väčšmi diferencovať a špecializovať slovenské mediálne školstvo, personálnu politiku podriaďiť koncepčným zámerom škôl, zintenzívniť a skvalitniť vedecko-výskumnú činnosť, zvýšiť počet kvalifikovaných pedagogických pracovníkov a prestavbou študijných programov priniesť ich širšiu ponuku, schopnú reagovať na aktuálne požiadavky praxe.⁴² Napokon, na sklonku roku 2012 si pedagógovia i študenti katedry spolu s partnermi z domova i zo zahraničia pripomenuli 60. výročie konštituovania univerzitného štúdia žurnalistiky na Slovensku. Na konferencii *Význam vysokoškolského štúdia žurnalistiky v digitálnom veku* sa zamýšľali nad úlohami, ktoré by mal súčasný vzdelávací systém žurnalistov vo svete reflektovať.

Radi konštatujeme, že do výučby na katedre sa čoraz intenzívnejšie zapájajú prestížni novinári, hovorcovia i vydavatelia z praxe, mnohí z nich sú naši úspešní absolventi.⁴³ Žiaľ, ich plnohodnotnému zaradeniu do pedagogického zboru katedry

⁴⁰ HRADISKÁ, Elena a kol. 2002. *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku a príprava novinárov. (Uplatnenie absolventov Katedry žurnalistiky FiF UK v súvislosti so zmenami novinárskej profesie po roku 1989)*. Bratislava: Slovenský rozhlas, 2002. 66 s.

⁴¹ HOLINA, Vladimír a kol. 1997. *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku*. Bratislava: Mass-Media-Science, SSN – PHARE, 1997. 170 s.

⁴² BREČKA, Samuel. 2005. *Novinárska profesia na Slovensku v roku 2005*. [on-line]. [cit. 24-11-2012]. Dostupné na internete: <http://www.ssn.sk/source/document/000005.doc>

⁴³ Lukáš Diko – riaditeľ Centra spravodajstva a publicistiky verejnoprávnej RTVS, Matúš Kostolný – šéfredaktor mienkotvorného denníka SME, Beata Balogová – šéfredaktorka týždenníka The Slovak Spectator, vychádzajúceho v anglickom jazyku, Martin Dorčiak – šéfredaktor spravodajského portálu

bráni úzus Univerzity Komenského, ktorá do pracovného pomeru prijíma len odborníkov s ukončeným tretím stupňom vysokoškolského štúdia s titulom „PhD.“ Problém riešime prostredníctvom projektov so serióznymi redakciami, vďaka ktorým sa naši študenti zapájajú do práce v reálnych podmienkach – chodia do terénu, komunikujú s informačnými zdrojmi, riešia skutočné etické dilemy. V plnej miere tak využívame výhodu toho, že sídlime v hlavnom meste, kde má svoje ústredie väčšina slovenských médií. Dlhodobo spolupracujeme so SSN, s verejnoprávnym Slovenským rozhlasom a so Slovenskou televíziou – dnes Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS), s mienkotvornou tlačou (najmä s denníkom SME), s TV Markíza, s národnou spravodajskou agentúrou verejnej služby TASR, kde naši študenti pravidelne prispievajú do Školského servisu.

Vďaka spolupráci s redakciou týždenníka The Slovak Spectator a s rektorom Univerzity Komenského prof. Karolom Mičietom, v aule univerzity a na katedre žurnalistiky prednášali a viedli workshopy nositelia najprestížnejšieho novinárskeho ocenenia na svete – Pulitzerovej ceny za žurnalistiku: Joshua Friedman (2011), Tim Weiner (2012), Abigail Goldmanová (2013), všetci z Kolumbijskej Univerzity v New Yorku (USA). V tom istom roku (2013) prednášal v Moyzesovej sieni v Bratislave a besedoval so študentmi na pôde katedry administrátor Pulitzerovej ceny Sig Gissler. So študentmi však pracoval aj svetoznámy fotograf slovenského pôvodu Yuri Dojc z Kanady či Jindřich Štreit, ktorý patrí medzi najvýznamnejších českých aj svetových fotografov. O svojej práci im hovoril Tvrtko Vujity z Maďarska (2010), nositeľ Pamätnej ceny Jozefa Pulitzer, ktorú udeľuje Maďarsko významným maďarským novinárom.

národnej spravodajskej agentúry TASR, *Lubomír Andrassy* – hovorca a vedúci kancelárie primátora hlavného mesta Bratislavy, investigatívny novinár *Tom Nicholson* z týždenníka Trend, autor kauzy Gorila, *Lucia Muthová* – riaditeľka Odboru firemnej komunikácie Allianz – Slovenská poisťovňa, *Zuzana Wienk* – riaditeľka Aliancie Fair-Play, výrazné osobnosti TV Markíza – *Zlatica Puškárová*, *Ján Maloch*, *Danica Kleinová*, *Patrik Herman* a i., *Peter Bielik* – komentátor TA3, *Agáta Staneková* – bývalá spravodajkyňa BBC a bývalá šéfredaktorka zahraničného spravodajstva TA3, *Tomáš Ulej*, jeden zo zakladateľov portálu sme.sk a ďalší. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

Kontakt s praxou sprostredkujeme aj prijímaním študentov na doktorandské štúdium z radov prestížnych novinárov. Naším doktorandom je Lukáš Diko – riaditeľ Centra spravodajstva, športu a publicistiky verejnoprávnej RTVS (STV a SRO), Peter Kubínyi podpredseda SSN, vedúci oddelenia reportáží v týždenníku Plus 7 dní, ocenený za svoje dve knihy reportáží cenou Egona Ervína Kische a ďalšími prestížnymi cenami, či zahraničná redaktorka z televízie Markíza Simona Mikušová.

Reflexia štúdia žurnalistiky zo strany úspešných absolventov nám nastavuje zrkadlo. Motivuje, otvára nové perspektívy, prispieva k úvahám a prekvapujúcim záverom. Vzdlali sme sa náročných investícií do špičkového moderného rozhlasového či televízneho štúdia. Dôvody – súčasné technológie starnú nesmiernou rýchlosťou a verejné školy sú stále finančne poddimenzované. Navyše, na štúdium kamery, strihu či réžie nemáme kapacity. Máme však výhodu v tom, že sídlime v hlavnom meste – centre väčšiny slovenských celoplošných médií. Tu môžu študenti tvoriť a pracovať v reálnych podmienkach, pod dozorom profesionálov.

Katedra pokračuje v rozvíjaní pracovných kontaktov s Českou republikou, Francúzskom, Maďarskom, Poľskom, Rakúskom, Spojenými štátmi americkými a s ďalšími partnermi. V spolupráci so zahraničím nás podporujú aj veľvyslanectvá USA, Francúzska, Nemecka, Rakúska či Ruska v SR, vďaka čomu u nás pravidelne prednášajú významní zahraniční profesori, novinári i veľvyslanci.⁴⁴ Len od roku 2000 možno na účet katedry pripísať takmer 40 medzinárodných konferencií, seminárov, kolokvií, prednášok a workshopov.⁴⁵ Predstavili sme sa aj ako garant

⁴⁴ Medzi inými: chargé d'affaires Keith Eddins (veľvyslanectvo USA), veľvyslanec Theodor Sedgwick (veľvyslanectvo USA), tlačový atašé Matthew Miller, (veľvyslanectvo USA), prof. Rachid Makhloufi, atašé pre vedeckú a univerzitnú spoluprácu (veľvyslanectvo Francúzska), dr. Abdalrahman Bsaiso (veľvyslanectvo Palestíny) a ďalší. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

⁴⁵ Študentom katedry prednášali: prof. Wayne Wanta z University of Missouri, prof. Conrad Smith z University of Wyoming, prof. Samir Husni z University of Mississippi, prof. Paul Twaroch, predseda Rakúskej tlačovej rady, dr. Brigitte Wolfová z rakúskej ORF, prof. Michel Mathien a prof. M. Pozzoli-Montenay – obaja z Univerzity v Štrasburgu (Francúzsko), prof. Wolfgang Duchkowitsch z Viedenskej univerzity (Rakúsko), prof. V. Wyss zo Švajčiarska, Karel Hvizďala, významný český novinár a publicista, prof. Anie Lenoble-Bartová z Univerzity v Bordeaux (Francúzsko), prof. Ioan Horga z Univerzity v Oradea (Rumunsko), prof. Artan Fuga z Univerzity v Tirane (Albánsko) a mnoho ďalších. (Archív KŽ FiF UK v Bratislave.)

Letnej školy žurnalistiky pre krajanov, ktorí vydávajú periodiká v slovenskom jazyku v zahraničí a za sebou už máme 11 úspešných kurzov. Od roku 2013 sme sprístupnili online vzdelávanie na webovej stránke Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí.

Uvedomujeme si, že v súčasnosti mimoriadne záleží na etickom správaní sa nielen novinárov, ale už študentov. Preto hneď po nástupe na štúdium ich vedieme k tomu: 1) aby sa nedopúšťali plagiátorstva, 2) aby nepoužívali vymyslený alebo nekorrektne uvedený citát, 3) a tiež aby správne uvádzali informačný zdroj.⁴⁶ Na sociálnych sieťach môžu slobodne zverejňovať svoje názory, avšak mali by sa podpísať. Od novinára sa vyžaduje zodpovednosť za svoj názor, za všetko, čo povie a napíše. V záujme dôsledného dodržiavania týchto noriem a etického počínania študentov vstupujúcich do mediálneho sveta sa katedra v roku 2012 prihlásila k *Etickému kódexu novinára*, ktorý schválil 9. snem Slovenského syndikátu novinárov dňa 5. novembra 2010.

Sme si vedomí našich výhod (tradícia, sídlo v hlavnom meste, vysoký počet prestížnych absolventov), ale aj znevýhodnení – vysoké počty študentov v ročníkoch (50),⁴⁷ vysoké úväzky (10 – 12 hodín týždenne pre docentov a profesorov), vyše desať bakalárov a diplomantov, ktorých každoročne vedie takmer každý učiteľ počas tvorby ich záverečných prác. Za týchto okolností sa nám ťažko dosahuje individuálny prístup k študentom. Ten možno uplatňovať len na mediálnych ateliéroch, kreatívnych štúdiách a vo výučbe výberových predmetov. V intenzívnejšom zapájaní prestížnych novinárov z praxe do výučby na katedre nám zasa bráni už uvedené obmedzenie zo strany UK – potreba titulu „PhD.“

Čo však považujeme za naše budúce záujmy a ktoré otázky si kladieme? Ponovembrové „detské choroby“ sme definitívne prekonali. Kým ešte v roku 1996

⁴⁶ Poznatky a skúsenosti amerických kolegov na CSJ zapôsobili na nás inšpiratívne. Najmä nekompromisnosť v dodržiavaní etických noriem zo strany študentov. Za ktorýkoľvek z trojice uvedených prehreškov sú nekompromisne vylúčení zo štúdia. (Poznámka autorky vyplývajúca z rozhovorov s predstaviteľmi CSJ.)

⁴⁷ Na Columbia Journalism School, ktorú autorka mala možnosť navštíviť v septembri 2012, majú v ročníkoch 50 – 60 študentov, v tomto počte však absolvujú len teoretické prednášky. V žurnalistických kurzoch je ich maximálne 20. (Poznámka autorky vyplývajúca z rozhovorov s predstaviteľmi CSJ.)

volali novinári z praxe v prvom rade po zvyšovaní kvalifikácie z cudzích jazykov (37,3 %), počítačovej gramotnosti vrátane práce na internete (15,6 %),⁴⁸ v roku 2002 vzrástol počet záujemcov o cudzie jazyky na 50 %, ekonomiku (17,9 %), právo či medzinárodné vzťahy (14,1 %) a o politológiu (11,5 %), avšak klesla potreba naučiť sa pracovať s počítačom (0 %) a s internetom (7,7 %).⁴⁹ Dá sa konštatovať, že dnes máme študentov, ktorí bez problémov komunikujú v anglickom jazyku, ich počítačové zručnosti sú nadpriemerné a so samozrejmou využívajú vo svojej práci i pri štúdiu internet. Vyrástla nám však „nerozhlasová generácia“ študentov⁵⁰, ktorí často nevedia štylizovať, ba majú problémy aj s gramatickými pravidlami, nevedia odlíšiť podstatné od vedľajšieho, s ťažkosťami selektujú fakty, chýba im zodpovednosť za to, čo napíšu či povedia, nezvládajú záťažové situácie.

Prikláňame sa k názoru pedagógov z Kolumbijskej univerzity, ktorí za kľúčový predmet považujú písanie, teda novinársku tvorbu (angl., *reporting and writing*). Tvrdia, že základom novinárskej profesie je práve písanie.⁵¹ Rozhlasovú, televíznu a internetovú špecializáciu, interaktívnu grafiku a video-zručnosti učia iba ako doplnkové disciplíny. Nazdávame sa, že v komparácii s ich štýlom výučby (CJS) by sa naši študenti mali viac orientovať na praktickú tvorbu textov (žánrov) a mali by častejšie chodiť do terénu, aby sa naučili sa klásť otázky, rozoznať kľúčové fakty, venovať sa miestnym problémom komunít. Našou úlohou je predstaviť im okrem novinárskych žánrov aj typológiu udalostí a spôsoby spracovania prírodných katastrof, súdnych pojednávaní či rokovaní parlamentu.

S postupujúcou feminizáciou žurnalistických škôl a následnou feminizáciou médií nás čoraz viac zaujíma výskum správania sa žien na vedúcich pozíciách v doteraz mužskom svete médií. Budeme hľadať odpovede napríklad na otázku,

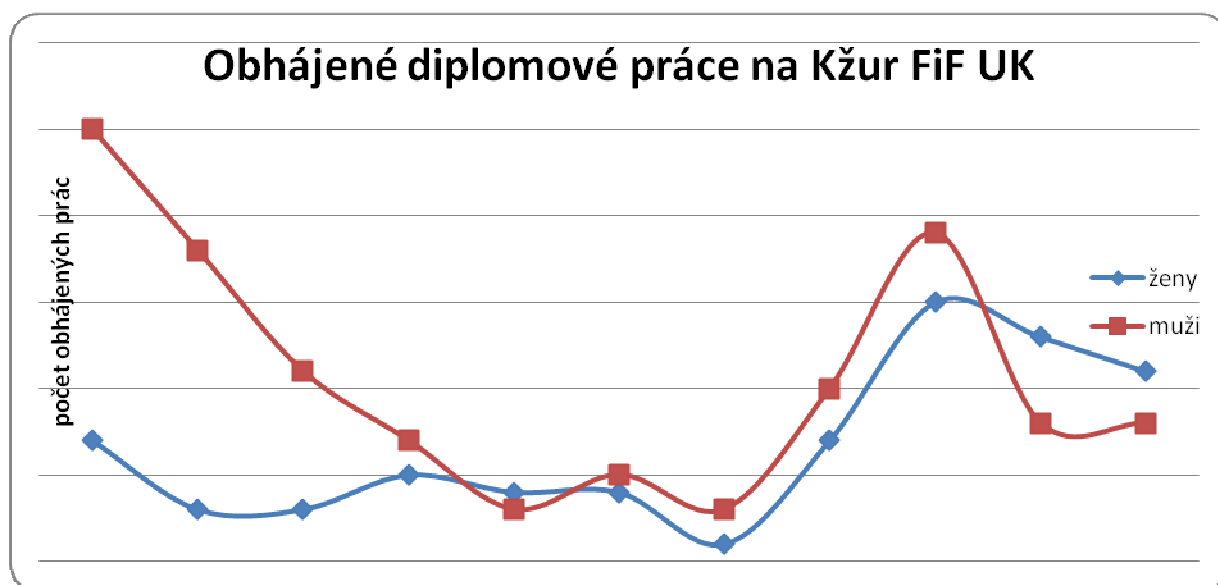
⁴⁸ HOLINA, Vladimír. 2002. Zmeny novinárskej profesie na Slovensku a čo z nich vyplýva. In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXV – XXVI*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2002, s. 27.

⁴⁹ HRADISKÁ, Elena a kol. 2002. *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku a príprava novinárov. (Uplatnenie absolventov Katedry žurnalistiky FiF UK v súvislosti so zmenami novinárskej profesie po roku 1989)*. Bratislava: Slovenský rozhlas, 2002. s. 41 – 42.

⁵⁰ BACHLETOVÁ, Eva. 2008. Profil súčasného študenta žurnalistiky. In: *Otázky žurnalistiky*, 2008, č. 3 – 4, s. 108 – 109.

⁵¹ Z rozhovoru s Michaelom Shapiro, profesorom na CJS, odborníkom na „reporting a writing“. Bývalý novinár v *The New Yorker Esquire*, *The New York Times Magazine* a *Sports Illustrated*. Je autorom 5 kníh literatúry faktu. (Archív vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.)

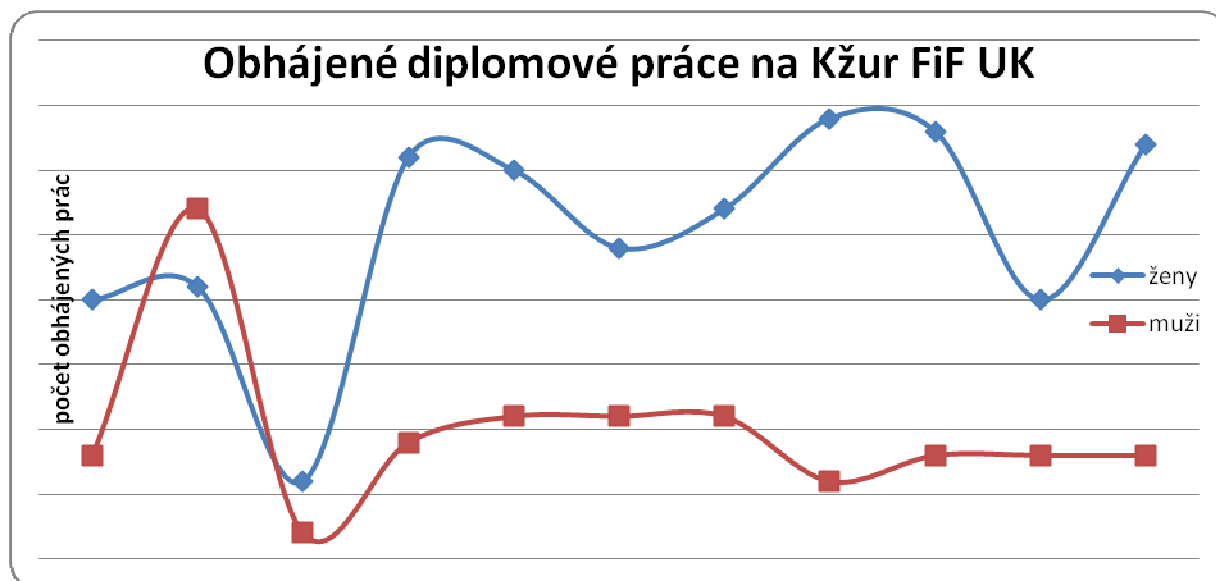
či ženy na vedúcich postoch dokážu zmeniť nazeranie na výber tém a či sa pod ich vplyvom zmení obsah spravodajstva. Nasledujúce grafy Mgr. Simony Mikušovej, doktorandky na našej katedre, porovnávajú pomer žien a mužov, ktorí obhájili diplomové práce na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.⁵² Kým v dekáde po roku 1957 to bolo v priemere **7 žien z ročníka, mužov bolo takmer 12**. Na prelome 60. a 70. rokov minulého storočia badať zmenu – pomer žien a mužov v ročníkoch sa **vyrovnáva**. Avšak v prvej dekáde nového tisícročia (po roku 2002) nastáva zvrät – magisterský stupeň štúdia ukončí ročne v priemere **27 žien a iba 11 mužov**.

Graf 1 Obhájené diplomové práce na Katedre žurnalistiky FiF UK v Bratislave (1957 – 1967)

Zdroj: Katedra žurnalistiky FiF UK v Bratislave

⁵² MIKUŠOVÁ, Simona. 2013. Vplyv rodu na selekciu v spravodajstve. Recenzovaná prednáška na konferencii: *Megatrendy a médiá 2013*. Organizátor UCM Trnava, Smolenický zámok, 26. – 27. marec 2013.

Graf 2 Obhájené diplomové práce na Katedre žurnalistiky FiF UK v Bratislave (2002 – 2012)

Zdroj: Katedra žurnalistiky FiF UK v Bratislave

Kladíme si tiež otázky, či akademici odolajú tlaku kapitánov mediálneho priemyslu na zmeny v pomere praktických a teoretických predmetov na žurnalistických školách? Kam sa bude posúvať hranica medzi tradičnými a novými médiami (*multiskilling*), informáciou a zábavou (*infotainment*), profesionálnou a občianskou žurnalistikou (*obsah produkovanej používateľom* – „reportérmi z ľudu“), serióznou a bulvárnu žurnalistikou? Odolajú seriózne médiá tlaku komercializácie? Informatizácia, individualizácia a internacionalizácia vytvorili novú informačnú a komunikačnú štruktúru – fragmentované publikum a globalizovaný trh.⁵³ Čo prinesie dátová žurnalistika?

Uvažujeme aj nad optimálnymi formami celoživotného vzdelávania novinárov z praxe. Za optimálnu formu zvyšovania kvalifikácie najviac z nich považovala v roku 2002 samovzdelávanie a cyklické kurzy (79,5%). Viac ako polovica (56,4%) preferovala jednorazové kurzy a dve pätiny (39,7%) by uprednostnili

⁵³ DROK, Nico. 2007. *De toekomst van de journalistiek*. Amsterdam: Boom, 2007. Citované podľa: MIKUŠOVÁ, Simona. Vplyv rodu na selekciu v spravodajstve. Recenzovaná prednáška na konferencii: *Megatrendy a médiá 2013*. Organizátor UCM Trnava, Smolenický zámok, 26. – 27. marec 2013.

štúdium popri zamestnaní alebo doktorandské štúdium.⁵⁴ Oproti výsledkom z roku 1996 sa ukázal posun záujmu k inštitucionalizovaným a časovo náročnejším formám.⁵⁵ Vidíme tu reálne možnosti využitia *e-learningu* v dištančnom štúdiu, rastie záujem o externé a doktorandské štúdium, ale aj o rôzne jednorazové kurzy. Nech sú odpovede na položené otázky akékoľvek, nech sa naša výučba bude uberať ktorýmkoľvek smerom, naša misia zostáva rovnaká: vzdelávať nové generácie novinárov a udržať si štandardy novinárskej excelencie.

Sme presvedčení, že spoločne s kolegami z univerzít a vysokých škôl podobného zamerania, ktoré vznikli po roku 1989 na Slovensku, sa nám podarí kvalitu žurnalistického vzdelávania posúvať stále vyššie.

V súčasnosti pôsobí na Slovensku viacero vysokých škôl podobného zamerania – **žurnalistika, masmediálne štúdiá a masmediálna komunikácia**. S viac ako 40-ročným odstupom sa žurnalistika, resp. (mas)mediálna komunikácia začala vyučovať v polovici 90. rokov 20. storočia na týchto inštitúciách:

1. okrem **Katedry žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave** (1952),
2. aj na **Katedre žurnalistiky na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre** (1995),
3. **Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave** (1997),
4. **Katedre všeobecnej jazykovedy, fonetiky a masmediálnych štúdií na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove** (1998),
5. **Katedre žurnalistiky na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku** (2002),
6. **Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie na Filozofickej fakulte UPJŠ v Košiciach** (2007),
7. súkromnej **Fakulte masmédií na Bratislavskej vysokej škole práva, dnes Paneurópskej vysokej škole – PEVŠ** (2007),

⁵⁴ HRADISKÁ, Elena a kol. 2002. *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku a príprava novinárov. (Uplatnenie absolventov Katedry žurnalistiky FiF UK v súvislosti so zmenami novinárskej profesie po roku 1989)*. Bratislava: Slovenský rozhlas, 2002. s. 43.

⁵⁵ V roku 1996 sa za jednorazové kurzy vyslovilo 38,9 % a za cyklické iba 17,3 %.

8. **Katedre mediamatiky a kultúrneho dedičstva na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline (2011),**
9. **Akadémii médií, vysokej školy mediálnej a marketingovej komunikácie pri Slovenskom syndikáte novinárov v Bratislave (2011),**
10. **Fakulte mediálnych a kultúrnych štúdií, Vysoká škola Goethe Uni Bratislava (2012)**

Vzhľadom na to, že počet záujemcov o štúdium tohto zamerania každoročne prekračuje kapacitné možnosti žurnalistických či mediálnych škôl, každá škola si iným spôsobom organizuje prijímacie skúšky. Väčšina škôl sa zhoduje v tom, že dôležité sú nielen vedomostné testy, ale aj osobnostné predpoklady na vysokoškolské štúdium i na vykonávanie novinárskej profesie a tiež talent uchádzača. V roku 2008 prijala do 1. ročníka najviac študentov Fakulta masmediálnej komunikácie UCM v Trnave (200 na masmediálnu komunikáciu a 300 na marketingovú).⁵⁶ Na ďalších piatich univerzitách (UK Bratislava, UKF Nitra, KU Ružomberok, PU Prešov a UPJŠ Košice) a na vtedajšej BVŠP (dnes PEVŠ) nastúpilo do prvého ročníka dovedna asi 300 študentov žurnalistiky a masmediálnej komunikácie.

Ponúka sa otázka či Slovenska ako relatívne malá krajina s nevelkým mediálnym trhom potrebuje taký vysoký počet žurnalistických škôl, v situácii, keď finančné zdroje plynúce do vysokého školstva a neumožňujú ich dobrú personálnu, technologicko-informačnú a priestorovú vybavenosť.

6.1 Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína v Nitre

Filozofická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre vznikla v roku 1998 premenovaním bývalej Fakulty humanitných vied. Stalo sa tak na základe rozhodnutia Akademického senátu bývalej fakulty a so súhlasom Ministerstva

⁵⁶ Zoznam prijatých uchádzačov FMK UCM v roku 2008/2009. [on-line]. [cit. 13-10-2008]. Dostupné na internete: <http://fmk.ucm.sk/content/blogcategory/2/22>

školy Slovenskej republiky.⁵⁷ Katedra žurnalistiky FF UKF v Nitre je druhou najstaršou katedrou na Slovensku poskytujúcou univerzitné štúdium žurnalistiky. Vznikla ešte na pôde Fakulty humanitných vied v roku 1995. V septembri 2012 sa vedúcou katedry stala doc. PhDr. Marcela Antošová, PhD. Počas svojho vývoja prešla katedra viacerými personálnymi zmenami, zmenou sídla a transformáciou študijného programu. V súčasnosti ponúka akreditovaný bakalársky a magisterský stupeň štúdia v študijnom odbore 3.2.1 Žurnalistika s možnosťou vykonania rigorózneho skúšky a získania titulu „PhDr.“ Doktorandský stupeň štúdia umožňuje katedra realizovať v príbuznom odbore na Katedre masmediálnej komunikácie a reklamy FF UKF v Nitre.⁵⁸

Značný dôraz pri výchove budúcich novinárov sa na tejto katedre kladie na slovenský jazyk, a to tak z morfolologickej, ako aj lexikálnej, syntaktickej, fonetickej a štylistickej stránky. Okrem neho študenti získavajú poznatky z tvorby jednotlivých žurnalistických žánrov, pričom osobitnú pozornosť pedagógovia katedry venujú v ich ponímaní kráľovskému žánru – recenzii, a to v podobe samostatného predmetu *Recenzistika*.

Za významný považujú učitelia katedry i historický kontext pôsobenia médií, a to tak domáci, ako aj zahraničný, čomu nasvedčujú dvojsemestrálne predmety *Dejiny svetovej žurnalistiky* a *Dejiny slovenskej žurnalistiky*. Rozvoj technológií katedra reflektuje v štruktúre predmetov ako *Rozhlasová a televízna tvorba*, *Internetová žurnalistika*, ďalej *Masmediálna informatika* či *Masmediálne praktikum*, kde sa sústreďujú na prácu s textovými editormi, internetom a napokon aj v rámci ktorého sa študenti učia využívať rôzne strihacie počítačové programy, kamery, fotoaparáty, čo im umožňuje vytvárať textové, vizuálne, audiovizuálne i auditívne výstupy. Súčasťou učebných plánov sú i kurzy súvisiace s reklamou ako napríklad *Public relations*.

⁵⁷ Webová stránka FF UKF v Nitre. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: http://www.ff.ukf.sk/index.php/O%20fakulte/1-info/13-historia_fakulty

⁵⁸ Webová stránka Katedry žurnalistiky FF UKF v Nitre. [on-line]. [cit. 14-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.kzur.ff.ukf.sk/new/>

Spomedzi ďalších (okrem historických) kurzov na prvom – bakalárskom – stupni štúdia treba uviesť: *Žurnalistické žánre, Agentúrne spravodajstvo, Regionálnu žurnalistiku, Psychológiu pre masmediálne štúdiá, Úvod do ekonómie, Úvod do vedy o masovej komunikácii, Úvod do politických vied, Základy informatiky, Základy sociológie, Metodiky žurnalistickej práce, Sociálno-psychologický výcvik, Základy teórie štátu a práva, Základy umeleckej práce, Audiovizuálnu tvorbu, Kulturologickú propedeutiku, Mediálne právo či Osobnosť novinára*.⁵⁹

Z povinne voliteľných kurzov možno spomenúť: *Logiku, Dejiny filozofie, Dejiny Európy, Politickú geografiu a demografiu, Úvod do štúdia estetiky, Spoločenskú etiketu, Mediálnu gramotnosť, ale aj Pohybovú prípravu a iné*.⁶⁰

Na magisterskom stupni štúdia sú to predmety ako: *Manažment integrovanej marketingovej komunikácie, Mediálne ateliéry, Medzinárodné vzťahy, Médiá na internete, Reč žurnalistu, Reklama, Médiá, spoločnosť a kultúra, Politická žurnalistika, Recenzistika v publicistickom štýle, Etika v masmédiách, Public relations, Sémantická interpretácia textu či Sociológia organizácií a byrokracie*.

Aj na tomto stupni sú zaradené povinne voliteľné kurzy ako napríklad *Masmediálne praktikum – fotografia, Športová žurnalistika, Estetika v masmédiách, Hudobná dramaturgia, Autorská tvorba, Organizácia a riadenie reklamnej agentúry a ďalšie*.⁶¹

Pretože katedra kladie dôraz i na praktické zručnosti svojich absolventov, povinná odborná redakčná prax sa realizuje už od prvého ročníka bakalárskeho stupňa či už v univerzitných médiách, ku ktorým patrí časopis študentov UKF *Občas nečas* a Mediálne centrum FF UKF v Nitre, v ktorom študenti môžu pôsobiť v Rádiu Plus, ale venujú sa i televíznej tvorbe uverejňovanej na youtube kanáli mediálneho centra.⁶² Dobré skúsenosti sú aj zo spolupráce s televíziou LUX. Študenti sa okrem toho zapájajú do tvorby propagačných materiálov (informačný bulletin ku Dňu otvorených dverí na UKF), prispievajú do sociálnej siete Facebook a sú tvorcami

⁵⁹ Webová stránka Katedry žurnalistiky FF UKF v Nitre. [on-line]. [cit. 13-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.kzur.ff.ukf.sk/new/studijne-predmety/predmety-bc-studia>

⁶⁰ Webová stránka Katedry žurnalistiky FF UKF v Nitre. [on-line]. [cit. 14-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.kzur.ff.ukf.sk/new/studijne-predmety/povinne-volitelne-predmety>

⁶¹ Tamže.

⁶² Mediálne centrum FF UKF: *Mediálne centrum*. [on-line]. [cit. 03-04-2013] Dostupné na internete: <http://www.mc.ff.ukf.sk/>

aj propagačných plagátov či rozhlasových reportáží z katedrových podujatí. Praktické skúsenosti odovzdávajú poslucháčom katedry žurnalistiky novinári a pracovníci z médií, reklamného priemyslu či z PR oddelení (workshopy, besedy), a osožné sú v tomto kontexte i exkurzie do redakcií slovenských médií.

Cieľom katedry v rámci komplexnej akreditácie 2014 je inovácia študijného programu, zaradením disciplín rozvíjajúcich zručnosti spojené s editovaním a grafickou úpravou textov a obrazových materiálov.⁶³

6.2 Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Fakultu masmediálnej komunikácie vedie dekanica PhDr. Dana Petranová, PhD. Súčasťou univerzity je od jej založenia v roku 1997 (zákon č. 201/1997 Z. z. o zriadení Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave zo dňa 27. júna 1997). Poskytuje vzdelanie v študijnom odbore 3.2.3 *Masmediálne štúdiá* v štyroch študijných programoch: *Masmediálna komunikácia*, *Marketingová komunikácia*, *Vzťahy s médiami* a *Aplikované mediálne štúdiá*. Fakulta má akreditované všetky tri stupne vzdelávania a bolo jej priznané právo realizovať rigorózne, habilitačné a vymenúvacie konanie za profesora v uvedenom študijnom odbore. Tvorí ju katedry: Katedra masmediálnej komunikácie, Katedra marketingovej komunikácie, Katedra právnych a humanitných vied, Katedra umeleckej komunikácie, Katedra jazykovej komunikácie a Katedra mediálnej výchovy.⁶⁴

Opis študijného odboru Masmediálne štúdiá platný od 17. januára 2013 definuje jeho potrebu nasledovne: *„Existencia a opodstatnenie študijného odboru sú determinované saturáciou absencie profesionálne pripravených odborníkov na vytváranie a riadenie viacerostvových úrovní komunikačných procesov v mediálnej a marketingovej oblasti. [...] pripravuje absolventov pre rozmanité profesie v oblasti pôsobenia masových, nových médií, marketingových inštitúcií, ale aj tých subjektov, ktoré potrebujú vo svojich*

⁶³ Prednáška Mgr. Evy Bútorovej, PhD., na medzinárodnej konferencii Perspektívy žurnalistického vzdelávania v krajinách strednej a východnej Európy k 10. výročiu založenia Katedry žurnalistiky na Katolíckej univerzite v Ružomberku, ktorá sa konala 5. apríla 2013 na KU v Ružomberku.

⁶⁴ Webová stránka: Portál vysokých škôl. [on-line]. [cit. 14-10-2013]. Dostupné na internete: <http://www.portalvs.sk/sk/fakulta/fakulta-masmedialnej-komunikacie>

*organizačných štruktúrach odborníkov – profesionálov na komunikáciu. Absolventi štúdia sú vybavení širokospektrálnymi poznatkami z príbuzných odborov.*⁶⁵

Vychádzajúc z interdisciplinárneho prístupu k výchovnovzdelávaciemu procesu sa odbor venuje výskumu komunikácie, žurnalistiky, masmediálnej, marketingovej a multimediálnej problematiky. Styčné plochy má s viacerými vednými odbormi, ktoré korešpondujú s jeho obsahom a vedeckovýskumnou perspektívou. Za príbuzné študijné odbory na UCM považujú žurnalistiku, teóriu a dejiny žurnalistiky, knižnično-informačné štúdiá, sociológiu, politológiu, estetiku, kulturológiu, psychológiu, teológiu, teóriu a dejiny umenia, slovenský jazyk a literatúru, verejnú politiku a verejnú správu, verejnú správu a regionálny rozvoj.

Učebné programy sa zameriavajú na vzdelávanie odborníkov pre printové aj elektronické médiá, multimédiá a profesie, pre ktoré je komunikácia a vzťahy s médiami kľúčové. Patria sem napríklad hovorcovia, pracovníci komunikačných odborov vo verejnej aj komerčnej sfére či mediálne, reklamné a PR agentúry.

V bakalárskom stupni štúdia dominujú predmety zo spoločenskovedných disciplín týkajúcich sa masových médií, masmediálnej a marketingovej komunikácie, a to predovšetkým filozofia, psychológia, sociológia, ekonómie a podobne.

Magisterský stupeň sa sústreďuje na špecializáciu absolventov v jednotlivých oblastiach tvorby, šírenia a výskumu komunikačných procesov a mediálnych produktov, a na rozvíjanie praktických zručností a schopností.

Tretí, doktorandský stupeň štúdia predpokladá, že uchádzač je schopný samostatnej tvorivej a výskumnej práce. Doktorand by sa mal neustále oboznamovať s najnovšími poznatkami v teórii a praxi masmediálnej a marketingovej komunikácie, ktoré mu poskytnú relevantné východisko pre vlastnú vedeckú prácu.⁶⁶

Spomedzi aktivít fakulty sú známe medzinárodné vedecké konferencie, ktoré každoročne usporadúva. Pýši sa tiež moderným multimediálnym HD štúdiom,

⁶⁵ Opis študijného odboru masmediálne štúdiá. [on-line]. [cit. 24-03-2013]. Dostupné na internete: http://www.minedu.sk/data/files/2409_opis-so-masmedialne-studia.pdf

⁶⁶ LALUHOVÁ, Juliana. Informácie o štúdiu – študijné programy na akademický rok 2012/2013. [on-line]. [cit. 22-03-2013]. Dostupné na internete: http://fmk.ucm.sk/assets/files/studium/info-FMK_2012-2013.pdf

vydávaním vedeckého časopisu *Communication Today* a kreatívneho almanachu *Muuza*, Centrom mediálnej gramotnosti (IMEC) či študentským časopisom a fakultným rádiom i televíziou.

V rámci zefektívnenia výučby začala FMK UCM v Trnave od roku 2010 realizovať projekt Tvorba a aplikácia e-learningových kurzov. „Cieľom projektu je implementácia nových foriem vzdelávania do študijných procesov. Konkrétne ide o aplikáciu e-learningového systému vyučovania pre doktorandov v študijnom odbore masmediálne štúdiá. [...] E-learning sa bude na škole aplikovať od roku 2013, kedy bude ukončená prípravná fáza projektu.“⁶⁷ Projekt finančne podporila Európska únia prostredníctvom Operačného programu Vzdelávanie. Zámerom projektu je zvyšovať kvalitu a flexibilitu vzdelávania formou inovačných metód. V rámci zvyšovania praktických zručností fakulta uskutočnila pilotné kurzy tak pre doktorandov, ako aj pedagógov participujúcich na tvorbe študijných materiálov (v systéme LMS Moodle). Dôraz sa kládol hlavne na on-line komunikáciu medzi pedagógom a študentom (na portáli www.efmk.sk).⁶⁸

V rámci realizácie projektu Európskeho sociálneho fondu bol v akademickom roku 2012/2013 na fakulte otvorený študijný program *Media relations* v anglickom jazyku, ktorý sa tak stal nástrojom podpory študentských a akademických mobilit. Jeho absolventi by mali získať okrem odborných znalostí a zručností aj nevyhnutné jazykové kompetencie. V rámci projektu *Media relations* v anglickom jazyku vydala fakulta tri vysokoškolské učebnice – *Media relations I., II. a III.*

Prepojenie teórie s praxou sa na FMK UCM realizuje prostredníctvom špecializovaných kabinetov, ktoré začali pôsobiť v októbri 2010. Pod hlavičkou *Ateliér – kreatívna a eventová agentúra* pôsobí sedem kabinetov: Kabinet marketingu a lobbingu, Kabinet sponzoringu a nového biznisu, Kabinet public relations, Kabinet výskumu verejnej mienky, Kabinet umeleckej interpretácie a eventov, Kabinet filmovej tvorby a audiovizuálnej dokumentaristiky, Kabinet nových médií a Kabinet

⁶⁷ Tvorba a aplikácia e-learningových kurzov. [on-line]. [cit. 24-03-2013]. Dostupné na internete: <http://fmk.ucm.sk/granty/tvorba-a-aplikacia-e-learningovych-kurzov>

⁶⁸ TRNKA, Andrej. 2012. Tvorba a aplikácia e-learningových kurzov na FMK UCM v Trnave. In: PETRANOVÁ, Dana – MAGÁL, Slavomír – MATÚŠ, Jozef (eds.). 2012. *Marketing vzdelávania a on-line vzdelávania*. 2012, Trnava: FMK UCM, 2012, s. 133.

telovýchovy a športu. Tie sa však iba okrajovo dotýkajú štúdia žurnalistiky, ktoré nás zaujíma prednostne a preto im nebudeme venovať detailnú pozornosť.

6.3 Katedra komunikačných a mediálnych štúdií na Inštitúte slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove

Inštitút slovakistických, mediálnych a knižničných štúdií sa organizačne člení na štyri katedry: Katedru slovenskej literatúry a literárnej vedy, Katedru slovenského jazyka, Katedru knižničných a informačných štúdií a Katedru komunikačných a mediálnych štúdií. Vede ho prof. PhDr. Daniela Slančová, CSc. Pracovníci inštitútu sa bádateľsky orientujú na výskum všeobecnojazykových otázok, fonetiky, slovenského jazyka, teórie literatúry, literárnej histórie, literárnej kritiky (so zvláštnym dôrazom na slovenskú literatúru) a na masmediálne štúdiá.⁶⁹ Garantujú študijné odbory: slovenský jazyk a literatúra, teória a dejiny konkrétnych národných literatúr, v ktorých má Filozofická fakulta Prešovskej univerzity priznané práva uskutočňovať habilitačné konania a konania na vymenovanie profesorov.

Pretože prvé tri z uvedených katedier s našou témou nesúvisia, budeme sa venovať iba poslednej z nich. Študijný odbor 3.2.3 *Masmediálne štúdiá* od roku 1997 zastrešuje Katedra komunikačných a mediálnych štúdií (KKaMŠ). Poverený jej vedením je Mgr. Michal Bočák, PhD. Prikláňa sa k názoru, že na Slovensku sa (mas-)mediálne štúdiá zvyknú vnímať ako teoretická reflexia médií a praktická príprava na aktívne pôsobenie v médiách, pričom na všetkých slovenských školách, kde sa médiá vyučujú, Prešovskú univerzitu nevynímajúc, sa tieto prístupy v rôznom pomere kombinujú.⁷⁰ Za historicky najpríbuznejší odbor masmediálnych štúdií považuje *žurnalistiku*.

Katedra ponúka vzdelávanie na troch stupňoch štúdia (bakalárskom, magisterskom a doktorandskom). Medzi hlavné okruhy záujmu v oblasti

⁶⁹ Webová stránka ISMKŠ na FF PU v Prešove. [on-line]. [cit. 13-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ismks/institut>

⁷⁰ Webová stránka KKaMŠ na PU v Prešove. [on-line]. [cit. 13-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ismks/katedry/komunikacne-medialne-studia>

masmediálnych štúdií patrí výskum mediálneho textu v prostredí elektronických a tlačných médií, interpretácia tvorby, šírenia a recepcie tlačeného a elektronického mediálneho textu, semiotika mediálneho textu, teória komunikácie a médií, sociálny a kultúrny kontext mediálneho textu, popkultúra – vznik a vnímanie populárnej kultúry, fungovanie jazyka v médiách (s dôrazom na zvukovú rovinu slovenčiny), (žurnalistické) žánre v tlačových a elektronických médiách, reprezentácia identít (gender, sexualita) v médiách. V záujme uceleného chápania médií odbor využíva a tvorivo prepája poznatky a prístupy množstva ďalších vied (napríklad sociológie, jazykovedy, ekonómie a ďalších).

V rámci inštitútu pôsobí *Fonetické laboratórium* – vysokošpecializované vedecké pracovisko na skúmanie a modelovanie rečovo-komunikačného procesu, kde sa prednáša problematika zvukovej roviny reči aj s použitím špičkových počítačových systémov určených na analýzu a syntézu rečového signálu. Tieto zariadenia využívajú aj študenti Katedry komunikačných a mediálnych štúdií.

Študenti a študentky masmediálnych štúdií v Prešove majú možnosť prakticky sa pripravovať na prácu v médiách v študentskej internetovej televízii *TV Mediálka*. Začiatkom roku 2013 bola činnosť televízie v hlavnej redakcii podstatne skvalitnená dodaním novej techniky, v priebehu roka bude nasledovať otvorenie ďalšej strižne, kde bude možné okrem tvorby materiálov pre študentskú televíziu pripravovať si audiovizuálne materiály na semináre. Rozhlasovú prax možno získať v internátnom rozhlasovom štúdiu *Rádio PaF*.^{71, 72}

6.4 Katedra žurnalistiky na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku

Etablovanie univerzity schválil Zákon NR SR č. 167/2000 z 10. mája 2000 o zriadení **Katolíckej univerzity v Ružomberku** a jej vznik určil k 1. júlu 2000 s dvoma fakultami: Pedagogickou a Filozofickou. Teologická fakulta so sídlom

⁷¹ Webová stránka ISMKŠ na FF PU v Prešove. [on-line]. [cit. 04-11-2013]. Dostupné na internete: <http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ismks>

⁷² Webová stránka KKaMŠ na PU v Prešove. [on-line]. [cit. 04-11-2013]. Dostupné na internete: <http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ismks/katedry/komunikacne-medialne-studia>

v Košiciach bola zriadená 1. júla 2003, štvrtá – Fakulta zdravotníctva začala svoju činnosť 1. júla 2005. Podľa pôvodného zákona bola síce neštátnou vysokou školou, ale Zákonom NR SR č. 131/2002 o vysokých školách sa KU stala verejnou vysokou školou s konfesijným charakterom k 1. aprílu 2002.⁷³

Katedru žurnalistiky FF KU vedie Imrich Gazda PhD. Tá v súčasnosti poskytuje vzdelanie v študijnom odbore 3.2.1 Žurnalistika v študijnom programe *žurnalistika*. Má akreditované všetky tri stupne vzdelávania (bakalársky, magisterský a doktorandský) a bolo jej priznané právo realizovať rigorózne konanie, habilitačné a vymenúvacie konanie v uvedenom študijnom odbore.

Absolvent Bc. i Mgr. študijného programu má zvládnuť teoretické základy žurnalistických aktivít v tlači, rozhlase, tlačových a marketingových agentúrach, mať poznatky o vývoji svetových a domácich žurnalistických aktivít, mať praktické skúsenosti a technické zručnosti z oblastí autorských činností a redaktorskej práce vo všetkých typoch médií, vrátane nových médií, mal by vedieť vystupovať pred mikrofónom a kamerou, kultivovane sa vyjadrovať v materinskom jazyku, vyznať sa tak v spravodajstve a publicistike, ako aj v redigovaní a mal sa riadiť novinárskym etickým kódexom.

Ich uplatnenie je v profesii novinárov (spravodajcov i publicistov) vo všetkých typoch médií, moderátorov, ďalej pracovníkov v tlačových a marketingových agentúrach či vo vydavateľstvách.^{74/75}

6.5 Fakulta masmédií Paneurópskej vysokej školy (PEVŠ) v Bratislave

Vznikla v máji roku 2007 a je v poradí treťou fakultou Paneurópskej vysokej školy. Vedie ju dekan – **prof. PhDr. Jozef Leikert, PhD., Litt. D.** Prví študenti prekročili jej prah v akademickom roku 2007/2008. Zamieriava sa na prípravu

⁷³ Webová stránka Katolíckej univerzity v Ružomberku. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: <http://ff.ku.sk/ouniverzite.html>

⁷⁴ Webová stránka Katedry žurnalistiky FF KU v Ružomberku. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: <http://ff.ku.sk/index.php/studium/201-zurnalistika-bc.html>
<http://ff.ku.sk/index.php/studium/magisterske-programy/245-urnalistika.html>

⁷⁵ Webová stránka Katedry žurnalistiky FF KU v Ružomberku. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete <http://ff.ku.sk/index.php/studium/magisterske-programy/245-urnalistika.html>

budúcich profesionálov, ktorí svoje vzdelanie dokážu využiť v printovej, elektronickej, internetovej, multimedialnej, reklamnej a manažerskej praxi. Fakulta sa orientuje na prax a študentov vzdelávajú pedagógovia a odborníci z mediálnej, marketingovej a manažerskej praxe, pôsobiaci na Slovensku i v zahraničí (z Rakúska, Ruska, Česka, Nemecka). Škola má moderné ateliéry a štúdiá s profesionálnou technikou (fotoateliér, rozhlasové a televízne štúdio, strižne). Študenti si v nich overujú praktické zručnosti získané teoretickými vedomosťami. Európsky charakter fakulty dokumentuje spolupráca so zahraničnými univerzitami, výučba niektorých predmetov v anglickom jazyku aj orientácia študijných programov na európske reálie.

Fakulta masmédií PEVŠ uskutočňuje všetky tri stupne vysokoškolského štúdia: bakalársky, magisterský a doktorandský v dennej aj externej forme. Študijné programy sú akreditované v študijnom odbore 3.2.3 *Masmediálne štúdiá*. Bakalárske štúdium sa uskutočňuje v študijných programoch: *Mediálna komunikácia a Dizajn médií*, magisterské v študijných programoch: *Masmediálna a marketingová komunikácia a Dizajn médií*, doktorandské štúdium v študijnom programe *Masmediálne štúdiá*. Cieľom pripraviť absolventov na zvládnutie náročných požiadaviek praxe fakulta umožňuje prepojenie štúdia masmédií so štúdiom práva, ekonómie a informatiky.

Absolvent bakalárskeho štúdia v programe *Mediálna komunikácia* má mať znalosti z teórie a vývoja médií, z mediálnej politiky, zo systému, typológie a štruktúry médií v Slovenskej republike, ale aj v európskom a širšom medzinárodnom kontexte, z metód mediálnej a marketingovej tvorby a žurnalistiky všetkých typov, z práce s verejnosťou, psychológie, sociológie a etiky mediálnej a marketingovej komunikácie, z printovej (tlačovej), fotografickej, agentúrnej, auditívnej (rozhlasovej), audiovizuálnej (televíznej) i multimedialnej tvorby, z vystupovania pred mikrofónom a kamerou, čo mu dáva predpoklady na samostatnú tvorivú činnosť. Uplatnenie absolventa v praxi fakulta vidí v mediálnych inštitúciách (agentúrach, vydavateľstvách, redakciách), v štátnych, neštátnych, neziskových organizáciách, napríklad v pozíciách tlačového tajomníka

či hovorcu, v marketingových inštitúciách pri tvorbe, výrobe a realizácii propagačných, reklamných a informačných kampaní.

V študijnom programe *Dizajn médií* dokáže aplikovať základné poznatky o technických a technologických postupoch dizajnerskej tvorby v tvorivej práci – od tvorby konceptu, cez návrh až po jeho realizáciu. Absolvent fotografického ateliéru nadobudne teoretické vedomosti a praktické zručnosti z fotografickej tvorby s dôrazom na umeleckú a úžitkovú fotografiu. V graficko-animačnom ateliéri získa vedomosti o súčasnom dizajne elektronických médií, o 2D a 3D animácií so schopnosťou aplikovať ich vo všetkých druhoch médií.

Absolvent magisterského štúdia v študijnom programe *Masmediálna a marketingová komunikácia* by mal mať znalosti z teórie masmediálnej a marketingovej komunikácie, z manažerskej, mediálnej a marketingovej etiky, manažmentu médií, sociálnej psychológie, z mediálneho práva a legislatívy, marketingu médií, public relations, z metód mediálnej a reklamnej tvorby, ako aj mediálneho a marketingového výskumu. Bude ovládať európsku a domácu mediálnu politiku, medzinárodnú mediálnu legislatívu, nové trendy v masmediálnej a marketingovej oblasti (internetová a počítačová technika a grafika, multimédia), kultúru jazykového prejavu, ekonomiku a základy podnikania. Bude rozumieť sociálnej komunikácii, tvorbe komunikačných stratégií, funkciám a poslaniu reklamy, personálnemu manažmentu, výskumu trhu a spotrebiteľskému správaniu. Bude vedieť nadobudnuté poznatky aplikovať v mediálnej aj marketingovej komunikácii tak, aby inštitúcia, ktorú bude zastupovať, komunikovala s verejnosťou čo najefektívnejšie. V praxi sa môže podľa webovej stránky PEVŠ uplatniť ako manažér vo všetkých typoch mediálnych a marketingových inštitúcií (komerčných i nekomerčných) i vo všetkých typoch médií, vo výskumných agentúrach, v spoločenských, politických, ekonomických či kultúrnych odvetviach a iných inštitúciách, ako špecialista v oblasti public relations či kreatívny pracovník na všetkých úrovniach masmediálnej a marketingovej činnosti, v národných či medzinárodných podnikoch, inštitúciách a organizáciách Európskej únie.

V študijnom programe *Dizajn médií* nadobudne teoretické poznatky, ktoré bude môcť kreatívne rozvinúť a využiť v dizajne mediálnych produktov a služieb ako kreatívny pracovník i manažér v oblasti dizajnu médií, ale aj v ďalších oblastiach vizuálnej kultúry (počítačové, reklamné, vydavateľské firmy, internet, počítačové hry, komiksy a podobne).

Absolvent študijného programu *Politická komunikácia* sa vďaka získaným kompetenciám z oblasti médií, mediálneho manažmentu, politických vied, sociológie, ekonomiky, medzinárodných vzťahov, masmediálnej politiky a legislatívy bude schopný vytvárať mediálne a politické stratégie pre štátne inštitúcie, orgány samosprávy, politické subjekty, ako aj nadnárodné spoločnosti. Vedomostný základ získa na základe kurzov z teórie masmediálnej a politickej komunikácie, politológie, medzinárodných vzťahov, politickej sociológie, manažérskej, mediálnej a politickej etiky, manažmentu médií, sociálnej psychológie, mediálneho práva a legislatívy, marketingu médií, public relations, metód mediálnej tvorby, ako aj mediálneho výskumu a výskumu verejnej mienky.

Absolvent doktorandského štúdia (3. stupeň) v študijnom odbore 3.2.3 *Masmediálne štúdiá* v študijnom programe *Masmediálne štúdiá* získa poznatky na samostatnú vedeckú a tvorivú činnosť v oblasti mediálnej a marketingovej komunikácie, dizajnu médií, mediálneho manažmentu a to tak na národnej, ako aj na medzinárodnej úrovni. Uplatní sa ako riadiaci pracovník na vyššom stupni riadenia vo všetkých typoch verejnoprávných i súkromných médií, v mediálnych a marketingových organizáciách, ako vedecko-výskumný pracovník v oblasti mediálnej či marketingovej komunikácie, žurnalistiky, ako analytický a koncepčný pracovník v organizačnej štruktúre orgánov legislatívy, výkonných štátnych orgánov v oblasti kultúry, vzdelávania, diplomacie, ale aj v oblasti podnikového a medzinárodného marketingu či ako kreatívny pracovník v oblasti dizajnu médií.⁷⁶

⁷⁶ Webová stránka Fakulty masmédií PEVŠ. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.paneurowni.com/sk/fakulty/fakulta-masmedii/profil-absolventa/>

6.6 Oddelenie masmediálnych štúdií na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie Filozofickej fakulty Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach

Je jedným z dvoch oddelení Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie, ktorá bola založená v roku 2005 a začlenená do Ústavu filologických a sociálnych vied UPJŠ v Košiciach. Prvé z nich nesie názov Oddelenie slovakistiky a literárnej vedy, druhé Oddelenie masmediálnych štúdií. Vedie ho PhDr. Renáta Cenková, PhD. Oddelenie masmediálnych štúdií vzniklo v roku 2007, kedy sa stalo súčasťou Filozofickej fakulty uvedenej univerzity. Pracovisko sa hlási k vedecko-výskumnému a vzdelávaciemu odkazu východoslovenskej vysokoškolskej slovakistiky, ktorá sa začala rozvíjať na Filozofickej fakulte v Prešove, najprv na Univerzite P. J. Šafárika v Prešove a od roku 1997 v rámci Prešovskej univerzity.

V akademickom roku 2012/2013 ukončili magisterský stupeň štúdia prví absolventi a oddelenie oslávilo päť rokov od svojho vzniku. Pre študentov masmediálnych štúdií sú k dispozícii učebne, laboratórium experimentálnej fonetiky a komunikácie a filmové a televízne štúdio, vybavené najmodernejšou technikou. Študenti vydávajú časopis *Univerzál*, založili študentskú televíziu *UniTV* a participovali na mnohých projektoch v rámci projektu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013.⁷⁷

Vedecký výskum a vzdelávací proces v odbore slovakistiky, slovanskej filológie a komunikácie na UPJŠ mieri najmä do interdisciplinárneho priestoru. Okrem vzdelávacích a vedeckovýskumných aktivít v priestore jazykovednej a literárnovednej slovakistiky, ide o intenzívnu väzbu s odborními prírodných vied (s matematikou, fyzikou, biológiou, chémiou a geografiou). K nosným disciplínam – popri jazykovednej a literárnovednej slavistike – patrí aj teória informácie a komunikácie, matematická jazykoveda, fyzikálna akustika, experimentálna fonetika, teória komunikácie a iné.

⁷⁷ Dejiny a profil Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ v Košiciach. [online]. [cit. 21-11-2013]. Dostupné na internete: http://ffweb.ff.upjs.sk/vyuka//Katedra%20slovakistiky/Stranka/index_soubory/obsah1

Študijný odbor: 3.2.3 *Masmediálne štúdiá* vo svojom bakalárskom stupni ponúka študijný program, absolvent ktorého by mal mať teoretické vedomosti a praktické zručnosti vhodné na prácu v rozličných typoch masových médií, ako aj v marketingovej sfére. Dôraz sa kladie na funkčné zvládnutie slovenského hovoreného a písaného slova vo všetkých jazykových rovinách, ale aj na žánre uplatňované v marketingovej a mediálnej komunikácii. Súčasťou sú tiež filozofické, psychologické a sociologické základy masmediálnej a marketingovej komunikácie, základný kulturologický prehľad ako širší základ mediálnej komunikácie, prehľad dejín žurnalistiky a mediálnej komunikácie vo svete a na Slovensku, etika a právne otázky súvisiace s mediálnou a marketingovou komunikáciou, základy teórie informácie a informačných systémov či základy riadenia masmediálnych inštitúcií.

Absolvent druhého stupňa (*magisterského*) študijného programu *Masmediálne štúdiá* získa dostatočné teoretické vedomosti zo systému a fungovania verejnoprávnych a komerčných elektronických médií, z rozhlasovej a televíznej tvorby, z počítačových technológií, z teórie globalizácie a masovej a populárnej kultúry, ako aj zo širšieho estetického a pedagogicko-etického základu mediálnej komunikácie a špeciálne z akusticko-auditívnej komunikácie tak, že bude schopný interpretovať ich a aplikovať v praxi, čo mu umožní uplatniť sa v masových médiách (ako novinár, redaktor, hlásateľ, moderátor, dramaturg, scenárista a podobne), ako PR manažér a hovorca, ako vydavateľský pracovník, ale tiež v analytickej, koncepcnej a expertíznej práci v oblasti médií a marketingovej komunikácie. Ovláda teóriu a prax interaktívnej štylistiky súčasnej slovenčiny s dôrazom na uplatnenie variability výrazových prostriedkov slovenčiny v mediálnej komunikácii, teoretické a praktické základy manažmentu a public relations, teoretické estetické pozadie mediálnej komunikácie, základy teórie masovej kultúry v jej filozofických, psychologických a sociologických súvislostiach, semiotiku masmediálneho textu, základy rozhlasovej, televíznej a filmovej tvorby, praktické zručnosti z rozličných odvetví masmediálnej činnosti, teoretické základy rétoriky a jej praktickej aplikácie,

problematiku počítačovej techniky a digitalizácie médií, teóriu redigovania, pedagogický a didaktický rozmer mediálnej komunikácie.⁷⁸

6.7 Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva na Fakulte humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline

Žilinská univerzita v Žiline (ŽU) vznikla 1. októbra 1953 vyčlenením z Českého vysokého učení technického v Prahe ako Vysoká škola železničná. Prešla mnohými transformáciami, v roku 1996 bol názov Vysoká škola dopravy a spojov zmenený na Žilinskú univerzitu v Žiline. Fakulta humanitných vied Žilinskej univerzity v Žiline vznikla 20. decembra 2010 z Fakulty prírodných vied, na základe Rozhodnutia MŠVVaŠ č. 2010-15787/46239:4-071 doručeného dňa 20. decembra 2010 o registrácii dodatku č. 8 k Štatútu Žilinskej univerzity v Žiline, ktorý bol schválený Akademickým senátom ŽU v septembri 2010. Platnosť nadobudol dňom registrácie a účinnosť dňom doručenia rozhodnutia o registrácii MŠVVaŠ SR.⁷⁹

Fakulta humanitných vied ŽU v Žiline má v súčasnosti šesť katedier, jednou z nich je aj Katedra mediamatiky a kultúrneho dedičstva. Vedie ju PhDr. Bronislava Jakubíková, PhD.

Realizujú sa tu všetky tri stupne vysokoškolského štúdia: bakalársky, magisterský a doktorandský v dennej aj externej forme.

Absolvent bakalárskeho stupňa štúdia v študijnom odbore *Knižnično-informačné štúdiá*⁸⁰ ako informačný špecialista bude interdisciplinárnym odborníkom a môže pôsobiť ako manažér prípadne koordinátor mediálnych procesov a služieb. Nájde uplatnenie v oblasti tvorby, využívania a manažmentu informačných a mediálnych systémov, vo verejnej a obchodnej sfére, ako aj v masmédiách. Bude schopný samostatne tvoriť informačné obsahy, organizovať a riadiť prácu s informáciami. Absolventi môžu ďalej pracovať v oblasti knižníc, archívov, múzeí,

⁷⁸ Zameranie študijných programov na Katedre slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ v Košiciach. [on-line]. [cit. 10-09-2013]. Dostupné na internete: http://ffweb.ff.upjs.sk/vyuka//Katedra%20slovakistiky/Stranka/index_soubory/obsah1.htm

⁷⁹ Webová stránka Fakulty humanitných vied ŽU. [on-line]. [cit. 11-12-2013]. Dostupné na internete: http://fhv.uniza.sk/fhv/index.php?option=com_content&view=article&id=69&Itemid=62

⁸⁰ Webová stránka Portálu vysokých škôl. [on-line]. [cit. 14-10-2013]. Dostupné na internete: <http://www.portalvs.sk/sk/studijny-program/mediamatika>

prípadne v kultúrno-osvetových zariadeniach. Môže sa zamestnať v podnikovej praxi, vo výskume, v reklamných agentúrach, v knižniciach a v archívoch.

Absolventi magisterského programu *Mediamatika a kultúrne dedičstvo* sú pripravovaní na zvládnutie teoretických a metodologických základov knižničnej a informačnej vedy, informačných technológií, sociálnej komunikácie, knižnej kultúry, ochrany informácií, dokumentov a pamiatok, organizácie poznania, informačnej analýzy či informačného a kultúrneho manažmentu. Majú schopnosť tvorivo aplikovať teoretické poznatky do praxe s využitím moderných informačných a komunikačných technológií.

Malo by byť v ich kompetencii nachádzať moderné a v prípade potreby aj vlastné riešenia problematiky z oblasti knižnično-informačnej praxe a tvorivo využívať poznatky najmä v oblasti tvorby knižnično-informačných fondov, lokálnych a globálnych informačných zdrojov. Ovládajú prácu s IK technológiami, metódy a nástroje tvorby a budovania informačných zdrojov, analýzu informačných potrieb, vyhľadávanie informácií, analýzu informačných zdrojov, sprostredkovanie informácií a poznatkov používateľom. Môžu sa uplatniť ako tvorcovia obsahov, alebo manažéri mediamatických informačných systémov, konzultanti v oblasti informačných systémov, tvorcovia kurzov využívajúcich e-learning, správcovia podnikových informačných a znalostných báz. Po absolvovaní štúdia môžu samostatne podnikáť v oblasti masmédií, zabezpečovať informačný servis pre štátnu správu, tretí sektor alebo pracovať ako špecialisti na tvorbu a prezentáciu informácií, ekonomiku a manažment mediamatických systémov.⁸¹

6.8 Akadémia médií, odborná vysoká škola mediálnej a marketingovej komunikácie v Bratislave

Vznikla v roku 2011 ako súkromná vysoká škola pri Slovenskom syndikáte novinárov (SSN) v Bratislave. Vede ju PhDr. Ján Füle. Pôsobia na nej tri katedry: *Katedra manažmentu médií, Katedra marketingovej komunikácie a Katedra mediálnej komunikácie*. Poslednú z uvedených katedier, ktorá nás zaujíma prednostne, vedie

⁸¹ Webová stránka Portálu vysokých škôl. [on-line]. [cit. 14-10-2013]. Dostupné na internete: <http://www.portalvs.sk/sk/studijny-program/dokumentacia-kulturneho-dedicstva0>

od tohto akademického roku prof. PhDr. Samuel Brečka, PhD. Akadémie médií poskytuje vzdelávanie v dvoch stupňoch vysokoškolského štúdia – na bakalárskom a na magisterskom v dennej i externej forme.⁸² Od septembra 2013 možno absolvovať aj rigoróznú skúšku.

Prvý akademický rok 2011/2012 vychádzal z dvoch bakalárskych študijných programov: *Mediálna komunikácia* a *Marketingová komunikácia*. Tretí – *Manažment médií* bol schválený v apríli 2012. Zámerom bolo pripravovať absolventov na riadiacu činnosť v mediálnych podnikoch. Od akademického roku 2013/2014 škola otvorila aj magisterský stupeň štúdia v študijnom programe *Mediálne štúdiá*.

Študijný odbor 3.2.3 *Masmediálne štúdiá* sa v Bc. študijnom programe *Mediálna komunikácia* (marketingovej komunikácii sa tu nebudeme venovať) orientuje predovšetkým na komunikačné aktivity v tlači, rozhlase, televízii, v tlačových a marketingových agentúrach, v reklamných agentúrach alebo v oblasti externej komunikácie a vzťahov organizácií s verejnosťou. Cieľom štúdia je poskytnúť vedomosti o procesoch mediálnej a marketingovej komunikácie, podporovať praktické znalosti a rozvíjať individuálne zručnosti v oblasti autorských činností, redaktorskej práce v tlači, rozhlase, televízii a v nových médiách. Má pripraviť absolventov na profesionálne pôsobenie v oblasti médií, reklamy a marketingovej komunikácie, v kreatívnom priemysle alebo v inej príbuznej oblasti.

Medzi predmety patrí okrem štylistiky a žurnalistických žánrov aj *Úvod do štúdia médií*, *Politológia*, *Dejiny mediálnej komunikácie*, *Mediálna prax*, *Verejná politika a správa*, *Psychológia komunikácie*, *Public relations*, *Informačná politika*, *Moderovanie*, *Mediálne právo*, *Tvorivé písanie*, *Teória masovej komunikácie*, *Rétorika a Neverbálna komunikácia*. Z povinne voliteľných kurzov možno uviesť ateliéry, redigovanie či fotografiu.

Študijný odbor 3.2.3 *Masmediálne štúdiá* sa v Mgr. študijnom programe *Mediálne štúdiá* sa orientuje na prehĺbovanie získaných poznatkov a osvojených zručností z bakalárskeho stupňa, pričom sa tu kladie dôraz na konceptuálny

⁸² Webová stránka Akadémie médií v Bratislave. [on-line]. [cit. 14-12-2013]. Dostupné na internete: <http://akademiamedii.sk/studijne-programy/>

a kontextový prístup a na osvojovanie si vedomostí a schopností študenta v širších súvislostiach (historických, spoločenských, politických, ekonomických). Preto škola považuje za funkčné prepojenie odborne zameraných predmetov s predmetmi z oblasti spoločenských a ekonomických vied. Z hľadiska praxe je dôležité pôsobenie študentov v oblasti mediálneho výskumu, mediálnej výchovy, programovej skladby elektronických médií alebo obsahových konceptov tlačených médií. Praktické pôsobenie je súčasťou štúdia.

Medzi kľúčové predmety patrí napríklad *Teória médií, Manažment médií, Sociológia médií, Mediálna politika, Mediálny výskum, Teória štátu a práva, Legislatíva v médiách, reklame a marketingu, Etika médií a marketingovej komunikácie, Etiketa a protokol, Autorské právo, Práca hovorca, Osobnosti médií* a ďalšie. Praktické zručnosti študenti nadobúdajú na ateliéroch a na tvorbe internetových médií *AM TV* a *AM Report*.

6.9 Fakulta mediálnych a kultúrnych štúdií na Vysokej škole Goethe Uni Bratislava

Vysoká škola Goethe Uni Bratislava je súkromná vysoká škola, ktorá pôsobí na základe udelenia štátneho súhlasu vládou Slovenskej republiky uznesením č. 361 zo dňa 18. júla 2012. Zriaďovateľom školy je akciová spoločnosť Vysoká škola Goethe Uni Bratislava, a. s. Brány prvým študentom otvorila v akademickom roku 2012/2013. V súčasnosti ponúka bakalárske i magisterské študijné programy, ktoré je možné študovať dennou i externou formou na týchto fakultách: **Fakulta cestovného ruchu, Fakulta medzinárodného podnikania a Fakulta mediálnych a kultúrnych štúdií**. Základnou ideou školy je ponúknuť kvalitné vzdelanie v medzinárodnom prostredí a spojiť teoretickú výučbu s praxou. Štúdium je určené tak pre slovenských, ako aj pre nemecky hovoriacich študentov zo susedných krajín strednej a východnej Európy. Predpokladom prijatia na štúdium je ovládanie nemeckého jazyka, pretože výučba sa uskutočňuje pod vedením zahraničných i slovenských vysokoškolských pedagógov. „*Vznikom vysokej školy na Slovensku bol položený ďalší míľnik v nemecko-slovenských kultúrnych vzťahoch. V tejto súvislosti*

je dôležité vyzdvihnúť, že patronát nad vznikom Vysokej školy Goethe Uni Bratislava v roku 2012 prevzal veľvyslanec Spolkovej republiky Nemecko Dr. Axel Hartmann.“⁸³ Avšak diplom, ktorí absolventi dostanú po ukončení štúdia, bude slovenský.

Dekanom Fakulty mediálnych a kultúrnych štúdií, ktorá nás primárne zaujíma, je Univ. Prof. Dr. Helmut Reinalter. Vzdelávanie študentov sa na oboch stupňoch štúdia (prvom aj druhom) uskutočňuje v študijnom odbore 3.2.3 Masmediálne štúdiá – v programe Mediálna a marketingová komunikácia. Predstavitelia fakulty považujú odbor mediálnej a marketingovej komunikácie za relatívne mladú, ale dôležitú oblasť vedy, ktorej vývoj je stále na vzostupe vďaka razantným technologickým novinkám. Mediálny trh vidia ako odvetvie s množstvom oblastí uplatnenia. V úzkom spojení s praxou študenti trénujú riešenia problémov v rámci projektových vyučovacích podujatí a pri práci v tímoch rozvíjajú svoju sociálnu kompetenciu.

Cieľom štúdia je príprava na úspešnú kariéru v oblasti médií, komunikácie a kultúry, ktorá vychádza zo základných mediálnych, komunikačných a ekonomických vedomostí obzvlášť vo vzťahu k podnikateľským špecifickým rozhodnutiam. Absolventi by mali byť zorientovaní v mnohotvárnosti komunikačných technológií, hlavne v nových médiách. Mali by si osvojiť tak základnú myšlienku on-line marketingu (trh, úžitok, zákazníci, segmentácia, nástroje) a jeho koncepciu (s ťažiskom na získavanie informácií), ako aj nástroje on-line marketingu. Moderný marketing, ktorý nepoužíva techniky a postupy moderných elektronických médií, nemá podľa predstaviteľov školy budúcnosť. Absolventi by sa mali uplatniť v mediálnom prostredí, v komunikačných agentúrach, vo firmách, rozpočtových a príspevkových organizáciách, a to ako špecialisti na mediálnu a marketingovú komunikáciu, teda ako výkonní pracovníci na nižšej a strednej úrovni riadenia.⁸⁴

⁸³ Webová stránka Vysokej školy Goethe Uni Bratislava. [on-line]. [cit. 13-12-2013]. Dostupné na internete: <http://guni.sk/slovak/uvod/o-guni/zakladne-fakty/>

⁸⁴ Webová stránka Portálu vysokých škôl. [on-line]. [cit. 14-10-2013]. Dostupné na internete: <http://www.portalvs.sk/sk/studijny-program/17>

Medzi profilujúce predmety možno zaradiť napríklad: *Dejiny mediálnej komunikácie, Typológia médií, Nové médiá, Multimediálna žurnalistika, Web design, Spoločnosť a médiá, Mediálne a autorské právo, Základy mediálnej tvorby, Základy publicistiky, Fotografia v médiách a reklame, Teória komunikácie, Práca v komunikačnej agentúre, Komunikačné zručnosti, Rétorika, politická komunikácia, Propaganda, Manipulačné techniky, Metodológia výskumu, Mediálny výskum, Médiá a kultúra, Vizuálna kultúra a médiá, Psychológia v médiách a reklame, Ekonomika médií*. Ďalej sú to *Dejiny filozofie a etického myslenia, Psychológia, Sociológia, Teória kultúry, Základy etiky, Dejiny kultúry, Právo, Ekonomika* či *Ekonomika a podnikanie*. Z prakticky orientovaných kurzov treba uviesť *audiovizuálnu, rozhlasovú, printovú a grafickú tvorbu, mediálne ateliéry, mediálnu a reklamnú prax*, na čo nadväzujú predmety z marketingovej oblasti ako *Marketing, Marketingová komunikácia, Manažment, Reklamná produkcia* alebo *Digitálny marketing*.

Na druhom, magisterskom stupni ide o prehĺbenie vedomostí z v oblasti mediálnej a marketingovej komunikácie. Zámerom je vychovať zo študentov hotových manažérov komunikácie. Osobitný dôraz pedagógovia kladú rozšírenie marketingových, mediálnych a komunikačných kompetencií s cieľom poskytnúť absolventom schopnosť riešiť úlohy na riadiacich a vedúcich miestach v podnikoch.

Ku kľúčovým predmetom patria: *Teória médií a masovej komunikácie, Masmediálna politika, Hermeneutika mediálnych produktov, Medzinárodná mediálna regulácia, Aplikovaná etika, Semiotika, Kultúrna a umelecká žurnalistika, Investigatívna žurnalistika, Žurnalistika médií životného štýlu, Hovorca, Etiketa a diplomatický protokol, Mediálna výchova, Moderné dejiny, Politológia, Úvod do antropológie, Mytológia popkultúry, Teória kulturológie, ale aj Semiotika v marketingových komunikáciách. Mediálna a reklamná prax, Interkultúrny manažment a komunikácia, Personálny manažment, Manažment a marketing médií, Manažment reklamy, Manažment značky, Medzinárodný marketing, Priamy marketing, Strategický marketing, Aplikácie marketingu, Interkultúrny marketing, Marketing kultúry a umenia, Marketing cestovného ruchu, Marketingový výskum, Firemná kultúra estetika reklamy, Spotrebiteľské správanie, Kultúrny priemysel*.⁸⁵

⁸⁵ Webová stránka Portálu vysokých škôl. [on-line]. [cit. 14-10-2013]. Dostupné na internete: <http://www.portalvs.sk/sk/studijny-program/18>

7. Záver

Ako vidno, každá z uvedených škôl sa prednostne zameriava na niečo iné. Kým u jednej je to slovenský jazyk a štylistika (Prešov, Košice), u iných je to praktická príprava na profesiu novinára (PEVŠ Bratislava, AM Bratislava), ďalší sa sústreďujú na knižničné a informačné vedy (Žilina) alebo na mediálnu a marketingovú komunikáciu a riadenie (VŠ Goethe Uni Bratislava). Predsa však je dosť takých, ktoré si kladú za hlavný cieľ pripraviť svojich teoreticky podkutých a rozhladených študentov na profesiu žurnalistu, ktorý bude schopný orientovať sa v širokej spleti kultúrno-spoločenských pohybov, nebude pre neho problémom analyzovať ich, vnikáť do ich hĺbky, vnímať jednotlivé udalosti v súvislostiach, interpretovať ich, vedieť ich vysvetliť a „vidieť i za roh“.

Bolo by možné a, azda, aj potrebné analyzovať a porovnať jednotlivé študijné programy, následne z nich vyvodiť závery, ktoré by boli dozaista užitočné pre každého z uvedených poskytovateľov vzdelania tohto typu. Považujeme to však pred akreditáciou 2014 za samoúčelné. Určite sa budeme musieť k téme vrátiť, aby sme nadviazali nielen na uvedené fakty, ale aj na úvahy a diskusie, ktoré odznievajú od 90. rokov.⁸⁶

Pre mnohých je vždy najťažšie rozhodnúť sa, čo povedať na záver. Otázka znie, akým smerom by sa malo alebo sa bude uberať žurnalistické vzdelávanie v Európe. Vzdelávatelia, a teda pedagógovia by sa mali sústrediť na množstvo aspektov – stále modernejšie technológie a ich využitie v médiách, neustále sa meniace podmienky výkonu novinárskej profesie, vzdelania a zručností žurnalistov, stále nové potreby čitateľov, poslucháčov a divákov, z ktorých sa stáva digitálny recipient s potrebou interaktívne zasahovať do toho, čo mu médiá ponúkajú. Ktorí sa dnes podieľajú na tvorbe žurnalistických produktov a aby na nich efektívne participovali, treba ich vtiahnuť do vzdelávacieho procesu. Kvalifikácia on-line žurnalistov bude zrejme čoraz potrebnjšia. Práve interakcia tejto skupiny s publikom je intenzívna, veď z publika pochádzajú. Na školách nižšieho stupňa

⁸⁶ VOJTEK, Juraj. 1994. Ako ďalej so vzdelávaním novinárov? In: *Otázky žurnalistiky*, 1994, č. 3, s. 249 – 251.

a začalo s výučbou mediálnej výchovy. Prvý krok máme za sebou. Čo môžu učitelia na novinárskych a príbuzných odboroch urobiť pre to, aby kvalita tzv. občianskej žurnalistiky rástla? Svoju rolu v tomto procese by mal zohrať nielen e-learning, ale môžu zohrať aj sociálne siete či internetové komunity.

Na pedagogickom zbore tiež záleží, aby ponúkal relevantný a spoľahlivý obsah, ktorý by bol pre študentov nielen istou navigáciou, ale mal by byť aj zmysluplný. Pôvodný zmysel žurnalistiky – zhromažďovať a rozširovať informácie dnes už nie je kľúčový. Na pretras dňa sa dostala selekcia a interpretácia faktov, ich hĺbková analýza, zasadzovanie faktov do kontextu diania a vyvodzovanie záverov. Obsah by mal pritom mať atraktívnu, pre recipientov priateľskú formu, ktorá spojí fragmenty poznatkov (faktov) do kontextu logického diania. Atraktívnosť bola dlho zaznávaná. Dnes svet stojí na zábave, aj čistota žánrov zrejme musí zaplatiť svoju daň. Permanentné zameranie sa na kontinuálnu inováciu je samozrejmou. Profitovať z toho budú nielen začínajúci novinári, ale aj verejnosť. A napokon, netreba zabúdať klásť dôraz aj na vierohodné a transparentné pracovné metódy. Zaklínadlom je nielen profesionalita, ale aj profesijná etika každého. Kvalita vzdelávania je dnes merateľná. Každého z pedagogického zboru by malo zaujímať, ako uspel on/ona, jeho/jej pracovisko, no hlavne ICH absolventi. S týmito tvrdeniami korešponduje aj názor Jána Figeľa: „...kľúčovým aspektom vplyvu vzdelávania a vzdelanosti na spoločnosť, hospodárstvo a svet je prepojenosť medzi vzdelaním, vedou a výskumom a inováciami. Tento vedomostný trojuholník znamená účinnejší prenos nových poznatkov do praxe. Zvlášť Európa, ktorá si ctí najstaršie a zakladá nové univerzity, musí dbať aj o kvalitu vzdelania.“⁸⁷

LITERATÚRA

- [1] Archívne materiály Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave.
- [2] Archívne materiály vedúcej Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave, doc. PhDr. Svetlany Hlavčákovej, PhD.

⁸⁷ FIGEL, Ján. 2009. Rodina v globalizovanom svete. In: RONČÁKOVÁ, Terézia (ed.). 2009. *Rodina a médiá*. Ružomberok: Katolícka univerzita, 2009, s. 516.

- [3] BACHLETOVÁ, Eva. 2008. Profil súčasného študenta žurnalistiky. In: *Otázky žurnalistiky*. 2008, roč. 51, č. 3 – 4, s. 107 – 109.
- [4] BEŇADIKOVÁ, Katarína. 1997. Praktická výučba na Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského. In: *Otázky žurnalistiky*, 1997, č. 4, s. 283 – 286.
- [5] BREČKA, Samuel. 2005. *Novinárska profesia na Slovensku v roku 2005*. [on-line]. [cit. 2012-11-24]. Dostupné na internete: <http://www.ssn.sk/source/document/000005.doc>
- [6] BÚTOROVÁ, Eva. 2013. Doposiaľ nepublikovaná prednáška na medzinárodnej konferencii *Perspektívy žurnalistického vzdelávania v krajinách strednej a východnej Európy* k 10. výročiu založenia Katedry žurnalistiky na Katolíckej univerzite v Ružomberku. Organizátor KU v Ružomberku, 5. apríla 2013.
- [7] DROK, Nico. 2007. *De toekomst van de jouranlistiek*. Amsterdam: Boom, 2007. Citované podľa: MIKUŠOVÁ, Simona. Vplyv rodu na selekciu v spravodajstve. Recenzovaná prednáška na konferencii: *Megatrendy a médiá 2013*. Organizátor UCM Trnava, Smolenický zámok, 26. – 27. marec 2013.
- [8] FIGEL, Ján. 2009. Rodina v globalizovanom svete. In: RONČÁKOVÁ, Terézia (ed.). 2009. *Rodina a médiá*. Ružomberok: Katolícka univerzita, 2009, s. 516.
- [9] DROPPA, Boris – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. 1997. Proposed Changes to the Study Program of the School of Journalism, Faculty of Arts, Comenius University. In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXIII – XXIV*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1997, s. 34.
- [10] HOLINA, Vladimír a kol. 1997. *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku*. Bratislava: Mass-Media-Science, SSN – PHARE, 1997. 170 s.
- [11] HRADISKÁ, Elena a kol. 2002. *Zmeny novinárskej profesie na Slovensku a príprava novinárov. (Uplatnenie absolventov Katedry žurnalistiky FiF UK v súvislosti so zmenami novinárskej profesie po roku 1989)*. Bratislava: Slovenský rozhlas, 2002. 66 s.
- [12] LALUHOVÁ, Juliana. 2013. *Informácie o štúdiu – študijné programy na akademický rok 2012/2013*. [on-line]. [cit. 22-03-2013]. Dostupné na internete: http://fmk.ucm.sk/assets/files/studium/info-FMK_2012-2013.pdf
- [13] MIKUŠOVÁ, Simona. 2013. Vplyv rodu na selekciu v spravodajstve. Recenzovaná prednáška na konferencii: *Megatrendy a médiá 2013*. Organizátor UCM Trnava, Smolenický zámok, 26. – 27. marec 2013.
- [14] SHAW, Susanne – NORTON, Will, Jr. 2010. *Report on the Department of Journalism, Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava*. Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications (ACEJMC), October 2010. (Prevzaté z archívnych materiálov Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave.)

- [15] ŠEFČÁK, Luboš. 2001 – 2002. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v retrospektíve. In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXV – XXVI*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000 – 2001, s. 7.
- [16] ŠEFČÁK, Luboš – VATRÁL, Jozef – VOJTEK, Juraj. 2002. Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského 1952 – 2002. In: *Otázky žurnalistiky*, 2002, č. 3 – 4, s. 252.
- [17] TRNKA, Andrej. 2012. Tvorba a aplikácia e-learningových kurzov na FMK UCM v Trnave. In: PETRANOVÁ, Dana – MAGÁL, Slavomír – MATÚŠ, Jozef (eds.). 2012. *Marketing vzdelávania a on-line vzdelávania*. 2012, Trnava: FMK UCM, 2012, s. 133.
- [18] VATRÁL, Jozef. 2002. 50 rokov univerzitného štúdia žurnalistiky na Slovensku. In: *Fórum*, 11/2002, s. 4 – 5.
- [19] VOJTEK, Juraj. 1994. Ako ďalej so vzdelávaním novinárov? In: *Otázky žurnalistiky*, 1994, č. 3, s. 249 – 251.
- [20] VOJTEK, Juraj. 1997. Journalism Education (Journalism and Journalism Education in Slovakia since 1989). In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXI – XXII*. Bratislava: Univerzita Komenského, 1997, s. 22 – 23.
- [21] VOJTEK, Juraj. 2000 – 2001. Curriculum Katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského: odkiaľ a kam smerujeme? In: *Zborník FiF UK Žurnalistika XXV – XXVI*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2000 – 2001, s. 16.
- [22] Webová stránka Akadémie médií v Bratislave. [on-line]. [cit. 14-12-2013]. Dostupné na internete: <http://akademiamedii.sk/>
- [23] Webová stránka Fakulty humanitných vied ŽU. [on-line]. [cit. 11-12-2013]. Dostupné na internete: <http://fhv.uniza.sk/fhv/>
- [24] Webová stránka Fakulty masmédií PEVŠ. [on-line]. [cit. 11-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.paneurouni.com/sk/fakulty/fakulta-masmedii/>
- [25] Webová stránka FF UKF v Nitre. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.ff.ukf.sk/index.php/home>
- [26] Webová stránka FMK UCM v Trnave. [on-line]. [cit. 24-03-2013]. Dostupné na internete: <http://fmk.sk/>
- [27] Webová stránka ISMKŠ na FF PU v Prešove. [on-line]. [cit. 13-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ismks/institut>
- [28] Webová stránka Katedry slovakistiky, slovanských filológií a komunikácie FF UPJŠ v Košiciach. [on-line]. [cit. 21-11-2013]. Dostupné na internete: <http://www.upjs.sk/filozoficka-fakulta/katedra-slovakistiky-slovanskych-filologii-a-komunikacie/>
- [29] Webová stránka Katedry žurnalistiky FF KU v Ružomberku. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.ff.ku.sk/index.php/ouniverzite/pracoviska-rektoratu/katedra9.html>

- [30] Webová stránka KKaMŠ na PU v Prešove. [on-line]. [cit. 13-21-2013] Dostupné na internete: <http://www.unipo.sk/filozoficka-fakulta/ismks/katedry/komunikacne-medialne-studia>
- [31] Webová stránka KU v Ružomberku. [on-line]. [cit. 12-12-2013]. Dostupné na internete: <http://www.ku.sk/>
- [32] Webová stránka Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky. [on-line]. [cit. 24-03-2013]. Dostupné na internete: <http://www.minedu.sk/>
- [33] Webová stránka Portálu vysokých škôl. [on-line]. [cit. 14-10-2013]. Dostupné na internete: <http://www.portalvs.sk/>
- [34] Webová stránka Vysokej školy Goethe Uni Bratislava. [on-line]. [cit. 13-12-2013]. Dostupné na internete: <http://guni.sk/slovak/>
- [35] Zákon o vysokých školách č. 131/2002 Z. z. [on-line]. [cit. 12-12-2012]. Dostupné na internete: http://web.tuke.sk/lf/legislativa/131_2002.pdf

SUMMARY

60th Anniversary of Journalism Studies in Slovakia

Sixty-years old history of the Department of Journalism at Faculty of Arts, Comenius University in Bratislava is, at the same time, sixty years of education at the field of journalism in Slovakia. Journalism is involved in permanent change caused by technological, social and economic developments worldwide, which leads to the need for innovation at every level. The problem is, in which way will these innovations have an effect on the qualification profile of Slovak schools.